

Α.Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΑΧΑΡΗ – Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ»**

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

ΤΣΕΡΚΕΖΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΤΕΛΕΚΟΓΛΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗΣ

ΕΠΙΒΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :

ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΑΧΑΡΗ
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΑΓΟΡΑ**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το πόνημα αυτό είναι η πτυχιακή μας εργασία με τίτλο: «Η ελληνική ζάχαρη, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η παγκόσμια αγορά». Η μελέτη μας αυτή χωρίζεται σε έξι κεφάλαια που καταλήγουν στο σχετικό συμπέρασμα.

Ειδικότερα, το **πρώτο κεφάλαιο** αναφέρεται στην ελληνική βιομηχανία ζάχαρης, στις δραστηριότητες της, στους στόχους της, στον ανταγωνισμό και στην συνολική παραγωγή εργοστασίων και αποθηκευτικών κέντρων.

Το **δεύτερο κεφάλαιο** αναφέρεται στην τευτοκαλλιέργεια και ειδικότερα στην τεχνική και την καλλιέργεια των τεύτλων.

Το **τρίτο κεφάλαιο** αναφέρεται στην παραγωγή της ζάχαρης από το τεύτλο και την βιομηχανική επεξεργασία της ζάχαρης, καθώς επίσης και τα υποπροϊόντα της ζάχαρης, την σημασία της στην διατροφή και τελειώνει με αναφορά στην γεωργική έρευνα.

Το **τέταρτο κεφάλαιο** περιλαμβάνει την τοποθέτηση του προϊόντος στην ελληνική αγορά, την προώθηση της ζάχαρης και της E.B.Z, και καταλήγει σε κάποια γενικά συμπεράσματα.

Το **πέμπτο κεφάλαιο** αναφέρεται στον τομέα της ζάχαρης στην E.E., στο καθεστώς της ζάχαρης που ισχύει στην E.E. ενώ γίνεται σχολιασμός του κοινοτικού καθεστώτος και αναφέρονται κάποιες προοπτικές του. Και το κεφάλαιο αυτό τελειώνει με κάποια γενικά συμπεράσματα.

Το **έκτο κεφάλαιο** αναφέρεται στην παγκόσμια παραγωγή ζάχαρης και ειδικότερα στο ποιες είναι οι κυριότερες χώρες παραγωγής ζάχαρης, ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν την κατανάλωση, ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τις διεθνείς τιμές, ποια τα αίτια της αστάθειας των διεθνών τιμών και τι είναι ο διεθνής οργανισμός ζάχαρης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	15
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ	15
1.1. Ιστορική αναδρομή	15
1.2. Δραστηριότητες της Ε.Β.Ζ.	16
1.3. Στόχοι της Ε.Β.Ζ.	17
1.4. Πλεονεκτήματα και ανταγωνισμός της Ε.Β.Ζ.,	18
1.5. Συνολική παραγωγή εργοστασίων και αποθηκευτικά κέντρα	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	27
Η ΤΕΥΤΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	27
2.1. Η εξέλιξη της τευτλοκαλλιέργειας - τεχνική	27
2.2. Η καλλιέργεια των τεύτλων	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	33
Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΗΣ	33
3.1. Η εξαγωγή της ζάχαρης από το τεύτλο	33
3.2. Η βιομηχανική επεξεργασία της ζάχαρης	34
3.3. Υποπροϊόντα της ζάχαρης	38
3.4. Η ζάχαρη στην διατροφή	38
3.5. Γεωργική έρευνα	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	43
Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	43
4.1. Τοποθέτηση του προϊόντος στην ελληνική αγορά	43
4.2. Η ελληνική αγορά	44
4.3. Προώθηση προϊόντος και βιομηχανίας ζάχαρης	47
4.4. Οι εχθροί της ζάχαρης	49
4.5. Γενικά συμπεράσματα - προτάσεις για την ζάχαρη και την Ε.Β.Ζ. στην Ελλάδα	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	57
Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ Ε.Ε.	57
5.1. Ο τομέας στην αγορά της Ε.Ε.	57
5.2. Η Ε.Β.Ζ. στην Ε.Ο.Κ.	58
5.3. Το καθεστώς της ζάχαρης στην Ε.Ε.	59
5.4. Σχολιασμός του κοινοτικού καθεστώτος	66
5.5. Προοπτικές του κοινοτικού καθεστώτος	67
5.6. Γενικά συμπεράσματα - προτάσεις για την ζάχαρη και την Ε.Β.Ζ. στην Ελλάδα	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	73
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΖΑΧΑΡΗΣ	73
6.1. Οι κυριότερες χώρες παραγωγής ζάχαρης	73
6.2. Προσδιοριστικοί παράγοντες της κατανάλωσης	74
6.3. Παράγοντες που επηρεάζουν τις διεθνείς τιμές	74
6.4. Αίτια της αστάθειας των διεθνών τιμών	75
6.5. Διεθνής οργανισμός ζάχαρης	77
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

1.	Ε.Β.Ζ.	Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης
2.	Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
3.	Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
4.	Κ.Α.Π.	Κοινή Αγροτική Πολιτική
5.	ΔΙ.ΔΑ.ΓΕΠ	Διαχείριση Αγροτικών Γεωργικών Προϊόντων
6.	GATT	General Agreement Tarifs and Trade
7.	ISO	International Sugar Organization

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιστορία της ζάχαρης είναι συνδεδεμένη με την ιστορία του πολιτισμού. Στην αρχαιότητα η μόνη γλυκαντική ουσία που ήταν γνωστή ήταν το μέλι. Η ζάχαρη από την λέξη "ΣΑΡΚΑΡΑ" αρχίζει την ιστορία της τον 4ο αιώνα π.Χ. με την ανακάλυψη από τους στρατιώτες του μεγάλου Αλεξάνδρου, στην κοιλάδα του Ινδού ποταμού, "ενός καλαμιού που δίνει μέλι χωρίς μέλισσες". Τον 7ο αιώνα μ.Χ. οι Άραβες εισβάλλουν στην Μέση Ανατολή και ανακαλύπτουν ακόμη μια φορά το ζαχαροκάλαμο. Επεκτείνουν την καλλιέργεια του στη λεκάνη της Μεσογείου. Εργαστήρια παραγωγής ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο γίνονται στην Ρόδο, στην Κύπρο, στην Αίγυπτο, στη Βόρεια Αφρική, στη Σικελία, στις Βαlearίδες νήσους, στη Νότια Ισπανία.

Η ζάχαρη εμφανίζεται στην κεντρική Ευρώπη τον 12ο αιώνα χάρις στους σταυροφόρους που την μετέφεραν από την Συρία. Η εισαγωγή γινόταν από το λιμάνι της Βενετίας. Η πώληση της γινόταν σε πολύ υψηλή τιμή από τα φαρμακεία σαν πολύτιμο εξωτικό προϊόν, σε μορφή κώνων ζάχαρης, σπασμένων συσσωματωμάτων ζάχαρης, ή σε σκόνη. Η ανακάλυψη του Νέου Κόσμου τροποποίησε πλήρως την γεωγραφία της ζάχαρης. Το ζαχαροκάλαμο καλλιεργήθηκε σε τροπικά κλίματα π.χ. στα νησιά της Καραϊβικής που ονομάστηκαν έτσι "νησιά ζάχαρης".

Η ζάχαρη εισαγόταν ακατέργαστη και γινόταν καθαρισμός της στις ραφινεριές που είχαν ανεγερθεί κυρίως κοντά στα μεγάλα ευρωπαϊκά λιμάνια. Η γαλλική επανάσταση και το ηπειρωτικό εμπόριο που επέβαλε η Γαλλία στα αγγλικά πλοία εμπόδιζαν την εισαγωγή της ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο. Προκύπτουν αυστηροί περιορισμοί στην κατανάλωση. Είναι λοιπόν αναγκαίο, να βρεθεί ένα ευρωπαϊκό φυτό, από το οποίο να βγαίνει ζάχαρη όπως από το ζαχαροκάλαμο.

Ήδη το 1747 ο MARGGRAF γερμανός χημικός, απέδειξε ότι στο κτηνοτροφικό τεύτλο περιέχεται η ίδια ζάχαρη που βγαίνει από το ζαχαροκάλαμο. Εικοσιπέντε χρόνια αργότερα ο συμπατριώτης του ACHARD επανέλαβε και τελειοποίησε τα πειράματά του. Το 1900 η ζάχαρη από τεύτλο αντιπροσωπεύει το

63% της παγκόσμιας παραγωγής. Το τωρινό ποσοστό είναι 40% για τη ζάχαρη του τεύτλου και 60% για την ζάχαρη του ζαχαροκάλαμου. Η ετήσια παγκόσμια παραγωγή ζάχαρης είναι της τάξεως των 115.000.000 τόννων (1994). Όσον αφορά τώρα την ιστορία της ζάχαρης στον Ελλαδικό χώρο ξεκινάει το 1842 όταν ιδρύεται το πρώτο ελληνικό ζαχαουργείο. Το ζαχαουργείο αυτό δημιουργήθηκε κοντά στο χωριό "Καινούργιο" της Λοκρίδας ύστερα από σύμβαση που υπέγραψε το 1839 το Ελληνικό Δημόσιο με Γαλλοβελγική Εταιρεία. Η Εταιρεία όμως χρεοκόπησε και η προσπάθεια εγκαταλείφθηκε.

Το 1892, ύστερα από πενήντα περίπου χρόνια, θεμελιώθηκε το "ΣΑΚΧΑΡΟΠΟΙΕΙΟΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ Β. ΖΩΓΡΑΦΟΥ" στην Λαζαρίνα της Θεσσαλίας, κοντά στους πρόποδες της Πίνδου. Την εποχή εκείνη, που όχι μόνο η Ελληνική γεωργία αλλά και ολόκληρο το κράτος βρισκόταν ακόμα στα σπάργανα, χωρίς ούτε υποτυπώδη οργάνωση, η δημιουργική πρωτοβουλία του Ηπειρώτη τραπεζίτη της Κωνσταντινούπολης και του Παρισιού Χρηστάκη Ζωγράφου οδήγησε στην οργάνωση μιας τεράστιας γεωργοκτηνοτροφικής - βιομηχανικής επιχείρησης.

Το "ΣΑΚΧΑΡΟΠΟΙΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ" λειτούργησε από το 1894 μέχρι το 1909 και η συνολική παραγωγή ζάχαρης πλησίασε τους 8.000 τόννους. Ο σκληρός ανταγωνισμός της ξένης ζάχαρης, η σχεδόν εχθρική στάση του κράτους απέναντι στην επιχείρηση και η αδυναμία αποτελεσματικής καταπολέμησης των ζωικών εχθρών των τεύτλων, ήταν οι κύριοι λόγοι που οδήγησαν το ζαχαουργείο σε κλείσιμο. Στην διάρκεια της λειτουργίας του όμως, πρόσφερε πολλά στην γεωργία της περιοχής και γενικότερα στην οικονομία της χώρας.

Μετά από πενήντα χρόνια το όραμα των πρωτοπόρων εκείνων άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά. Τελευταία σχεδόν από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες το 1960 η Ελλάδα είδε την ζαχαροβιομηχανία να χτίζεται στο έδαφος της με πρωτοβουλία του κ. Κωνσταντίνου Καραμανλή. Η ιστορική εξέλιξη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε. αναφέρεται στην συνέχεια¹.

¹ Ε.Β.Ζ. Α.Ε.. "Η παραγωγή της ζάχαρης", σελ. 1-2 (στοιχεία από αρχείο της Ε.Β.Ζ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ

1.1. Ιστορική Αναδρομή

Η Ε.Β.Ζ. ιδρύθηκε το 1960 με έδρα την Θεσσαλονίκη. Αργότερα αναπτύσσει δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας, στην Θεσσαλία και στην Θράκη. Μέχρι το 1963 λειτουργούν τρία ζαχαρουργεία και στην συνέχεια μέχρι το 1975 τέθηκαν σε λειτουργία δύο ακόμη μονάδες.

Συγκεκριμένα η έναρξη λειτουργίας των ζαχαρουργείων έχει ως εξής:

- 1961 Λάρισα
- 1962 Πλατύ
- 1963 Σέρρες
- 1972 Ξάνθη
- 1975 Ορεστιάδα

Κύριοι σταθμοί που συνέβαλλαν στην επέκταση της δυναμικότητας της Ε.Β.Ζ. είναι οι ακόλουθοι:

- Το 1976 δημιουργείται στη Σίνδο εργοστάσιο που ασχολείται αποκλειστικά με την γενετική βελτίωση των σπόρων και των τεύτλων.
- Το 1981 πραγματοποιείται η ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ. γεγονός που βοήθησε σημαντικά την Ε.Β.Ζ.
- Το 1985 δημιουργούνται τα κέντρα διάθεσης ζάχαρης σε όλη την Ελλάδα.
- Το 1991 απελευθερώνεται η τιμή της ζάχαρης και τέλος
- Το 1993 η Ε.Β.Ζ. κάνει την είσοδο της στο χρηματιστήριο Αξιών της Αθήνα.

Η Ε.Β.Ζ. είναι η μοναδική παραγωγός ζάχαρης στην Ελλάδα. Κατέχει την πρώτη θέση στον κλάδο τροφίμων και την έκτη θέση στις βιομηχανικές εταιρείες στον Ελλαδικό χώρο. Είναι μια από τις μεγαλύτερες ζαχαροβιομηχανίες της Ευρώπης και βρίσκεται στην υπηρεσία όχι μόνο του έλληνα αγρότη αλλά και της εθνικής οικονομίας².

² Ε.Β.Ζ. Α.Ε. (στοιχεία απο αρχείο Ε.Β.Ζ.).

1.2. Δραστηριότητες της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης

Η Ε.Β.Ζ. εκσυγχρονίζει με γρήγορους ρυθμούς την τευτλοκαλλιέργεια και τα εργοστάσια της ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσει έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα στον αγροτοβιομηχανικό χώρο. Η παραγωγή και η διάθεση νέων προϊόντων με πρώτη ύλη την ζάχαρη και η εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, στην Βαλκανική και την Μέση Ανατολή, είναι στους άμεσους σχεδιασμούς της Ε.Β.Ζ.

Πιο συγκεκριμένα οι δραστηριότητες που αναλαμβάνει είναι οι ακόλουθες:

1. Παραγωγή και εμπορία ζάχαρης
2. Παραγωγή και εμπορία παραπροϊόντων
3. Σποροπαραγωγή ζαχαροτεύτλων και άλλων φυτών
4. Δημιουργία νέων ποικιλιών ζαχαρότευτλων και άλλων φυτών
5. Κατασκευές ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού
6. Εργοστάσιο επεξεργασίας σπόρων
7. Σταθμός γεωργικής έρευνας
8. Δίκτυο διανομής ζάχαρης (20 κέντρα διάθεσης ζάχαρης)

Εκτός βέβαια των παραπάνω δραστηριοτήτων η Ε.Β.Ζ, προκειμένου να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο, τα τελευταία χρόνια, κάνει προσπάθειες προκειμένου να αναλάβει και νέες περισσότερες δραστηριότητες. Υπάρχει δηλαδή μια επέκταση των δραστηριοτήτων της εταιρείας σε νέους τομείς όπως:

1. Πακετοποίηση της ζάχαρης
2. Αξιοποίηση παραπροϊόντων
3. Παραγωγή και διάθεση νέων προϊόντων με πρώτη ύλη την ζάχαρη
4. Επέκταση δραστηριοτήτων σε νέες εκτός ζάχαρης αγροτοβιομηχανικές επιχειρήσεις³.

³ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. οπ.π. σελ.6

1.3. Στόχοι της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης

Η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης Α.Ε. από την ίδρυση της και το ξεκίνημα των πρώτων εργοστασίων την χρονική περίοδο 1961-1963 είχε στόχους αναπτυξιακούς αλλά και στρατηγικούς.

Οι στόχοι αυτοί παρατείνονται στην συνέχεια:

1. Την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε ένα βασικό προϊόν διατροφής, που μέχρι τότε εισάγονταν εξ ολοκλήρου από το εξωτερικό.
2. Την ανάπτυξη της γεωργίας στις περιοχές της τευτλοκαλλιέργειας (αναδιάρθρωση καλλιεργειών, εκσυγχρονισμός καλλιεργητικής τεχνικής).
3. Την περιφερειακή εκβιομηχάνιση της χώρας.
4. Την οικονομική τόνωση της περιφέρειας (θέσεις εργασίας, μεταφορές κ.λ.π.)
5. Την παραγωγή υποπροϊόντων - ζωοτροφών (ύψους 5 δισ. δραχμών).

Οι στόχοι αυτοί, βέβαια, έχουν επιτευχθεί και σήμερα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι τευτλοκαλλιεργητές έχουν εξασφαλίσει υψηλότερη εγγυημένη τιμή τεύτλων και σταθερή έκταση τευτλοκαλλιέργειας.

Η Ε.Β.Ζ., όπως ήδη έχουν προαναφέρει, είναι η μεγαλύτερη γεωργική βιομηχανία της Ελλάδας, και καλύπτει τις ανάγκες της χώρας σε ζάχαρη και έχει σχέδια παραγωγικής, αγροτοβιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας στην Ελλάδα και στην ευρύτερη παραγωγή⁴.

⁴ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. οπ.π. σελ.6

1.4. Πλεονεκτήματα της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης και αντιμετώπιση του ανταγωνισμού

Η Ε.Β.Ζ, πλεονεκτεί σε πολλά σημεία τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στον ευρωπαϊκό σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές ζαχαροβιομηχανίες.

Όσον αφορά βέβαια την Ελλάδα, πρόβλημα ανταγωνισμού δεν υπάρχει από την στιγμή που η Ε.Β.Ζ. είναι μονοπώλιο. Πρόβλημα εμφανίστηκε το 1996 όταν η Ιταλία προμήθευσε την Ελλάδα με 60.000 τόννους Ιταλικής ζάχαρης πουλώντας την κατά 1 δραχμή φθηνότερη απ' ότι η Ε.Β.Ζ.

Σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες η Ε.Β.Ζ, πλεονεκτεί στα εξής σημεία:

1. Ανταγωνιστικό κόστος παραγωγής
2. Απόσταση από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
3. Κάλυψη της κατανάλωσης ζάχαρης της χώρας μας
4. Σωστό δίκτυο διανομής ζάχαρης σε ολόκληρη την χώρα
5. Πολύ χαμηλή χρήση γλυκαντικών ουσιών
6. Μη αποτελεσματική αντιζαχαρική εκστρατεία.

Η Ε.Β.Ζ. στην προσπάθεια της να αντιμετωπίσει κάποιες ανταγωνιστικές καταστάσεις προέβη στις ακόλουθες ενέργειες :

1. Στην βελτίωση της βιομηχανικής απόδοσης (ποιότητα τεύτλων - λειτουργία εργοστασίων).
2. Στην πραγματοποίηση νέων επενδύσεων σε τεχνολογικό αλλά και λειτουργικό εξοπλισμό.
3. Στην μείωση του κόστους χρήματος μέσα από την μείωση δανείων.
4. Στην εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση δαπανών προσωπικού.
5. Στην ανάπτυξη παραπλεύρων δραστηριοτήτων⁵.

⁵ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. οπ.π. σελ.6

1.5. Συνολική Παραγωγή Εργοστασίων και Αποθηκευτικά Κέντρα

Η συνολική ετήσια παραγωγή ζάχαρης των 5 εργοστασίων της Ε.Β.Ζ. είναι 320.000 τόνοι περίπου και μ' αυτή καλύπτονται οι ανάγκες της χώρας σε ζάχαρη. Τα εργοστάσια αυτά επεξεργάζονται τα τεύτλα από τα μέσα Αυγούστου μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου όλο το 24ωρο. Τον υπόλοιπο χρόνο το προσωπικό των εργοστασίων, που ανέρχεται σε 250 άτομα ανά εργοστάσιο, ασχολείται με την συντήρηση των μηχανών καθώς και με βελτιώσεις και προσθήκες νέου εξοπλισμού.

Σήμερα η δυνατότητα επεξεργασίας τεύτλων σε καθένα εργοστάσιο ξεχωριστά έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εργοστάσιο	Δυναμικότητα
Λάρισα	7.000 τόνοι
Πλατύ	8.500 τόνοι
Σέρρες	5.000 τόνοι
Ξάνθη	6.000 τόνοι
Ορεσιτιάδα	6.000 τόνοι
ΣΥΝΟΛΟ	32.500 τόνοι

Η Ε.Β.Ζ, εκτός από τα 5 εργοστάσια επεξεργασίας ζαχαρότευτλων έχει και 26 αποθηκευτικά κέντρα τα οποία είναι διεσπαρμένα σ' όλη την Ελλάδα και μέσο αυτών γίνεται η διακίνηση της ζάχαρης. Τα αποθηκευτικά αυτά κέντρα είναι τα εξής: Ορεσιτιάδα, Ξάνθη, Σέρρες, Πλατύ, Λάκκωμα, Φλώρινα, Κοζάνη, Ιωάννινα, Λάρισα, Κέρκυρα, Άρτα, Αγρίνιο, Λαμία, Χαλκίδα, Πάτρα, Αθήνα, Κόρινθος, Αργός, Τρίπολη, Καλαμάτα, Χανιά, Ηράκλειο, Ρόδος, Κως, Χίος, και Μυτιλήνη.

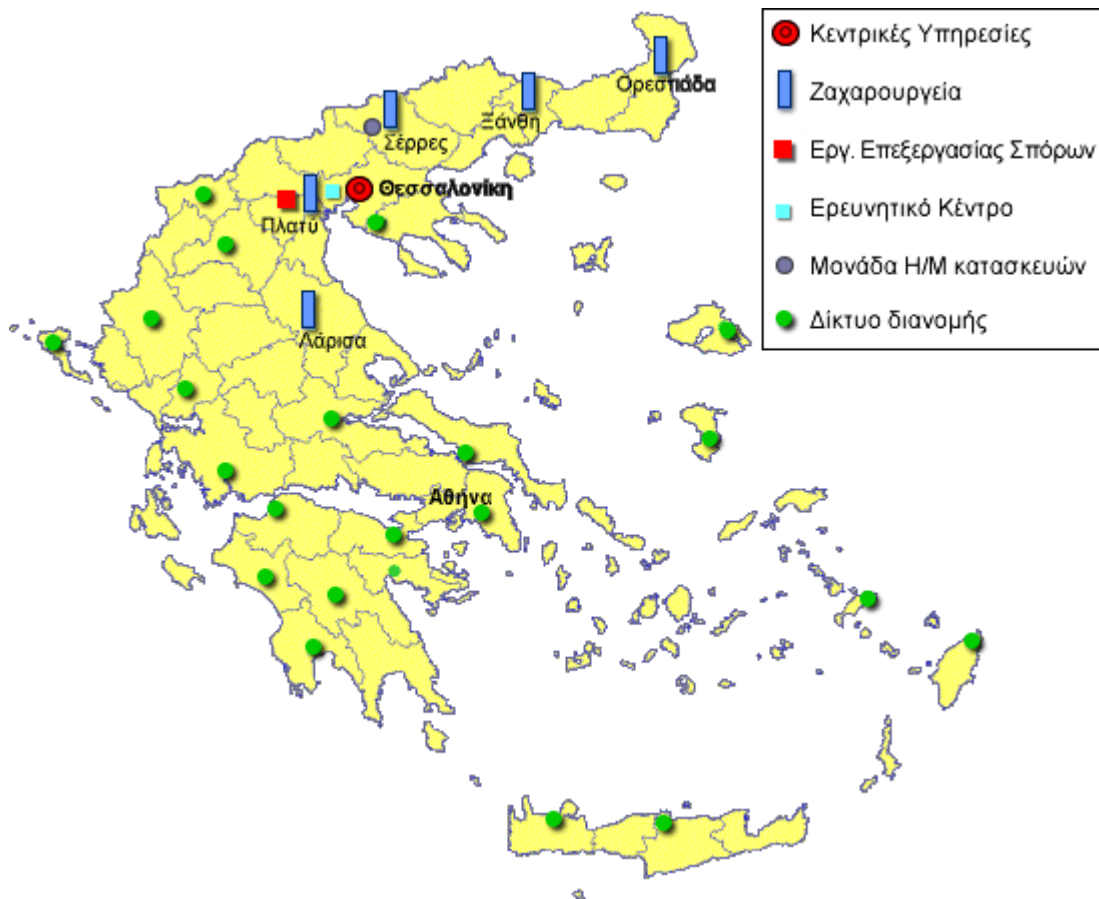
Στην συνέχεια παρατίθεται χάρτης με όλα τα αποθηκευτικά κέντρα και εργοστάσια της Ε.Β.Ζ. στην Ελλάδα, καθώς και αναλυτικός πίνακας που αφορά τις ποσότητες ζάχαρης που το καθένα αποθηκευτικό κέντρο διακινεί⁶.

⁶ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. ο.π.π. σελ.6

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.

	Αποθηκευτικά Κέντρα	Ποσότητα Διακινούμενης Ζάχαρης
1.	Ορεοσιάδα	2.500
2.	Ξάνθη	3.500
3.	Σέρρες	6.500
4.	Πλατύ	45.600
5.	Λάκκωμα	15.000
6.	Φλώρινα	1.800
7.	Κοζάνη	1.500
8.	Λάρισα	23.000
9.	Ιωάννινα	3.200
10.	Κέρκυρα	2.200
11.	Άρτα	3.000
12.	Λαμία	2.000
13.	Αγρίνιο	3.200
14.	Χαλκίδα	1.500
15.	Αθήνα	70.000
16.	Πάτρα	8.000
17.	Κόρινθος	3.500
18.	Άργος	4.000
19.	Τρίπολη	2.500
20.	Καλαμάτα	1.800
21.	Χανιά	3.400
22.	Ηράκλειο	8.200
23.	Ρόδος	3.200
24.	Κως	1.400
25.	Χίος	1.600
26.	Μυτιλήνη	1.500

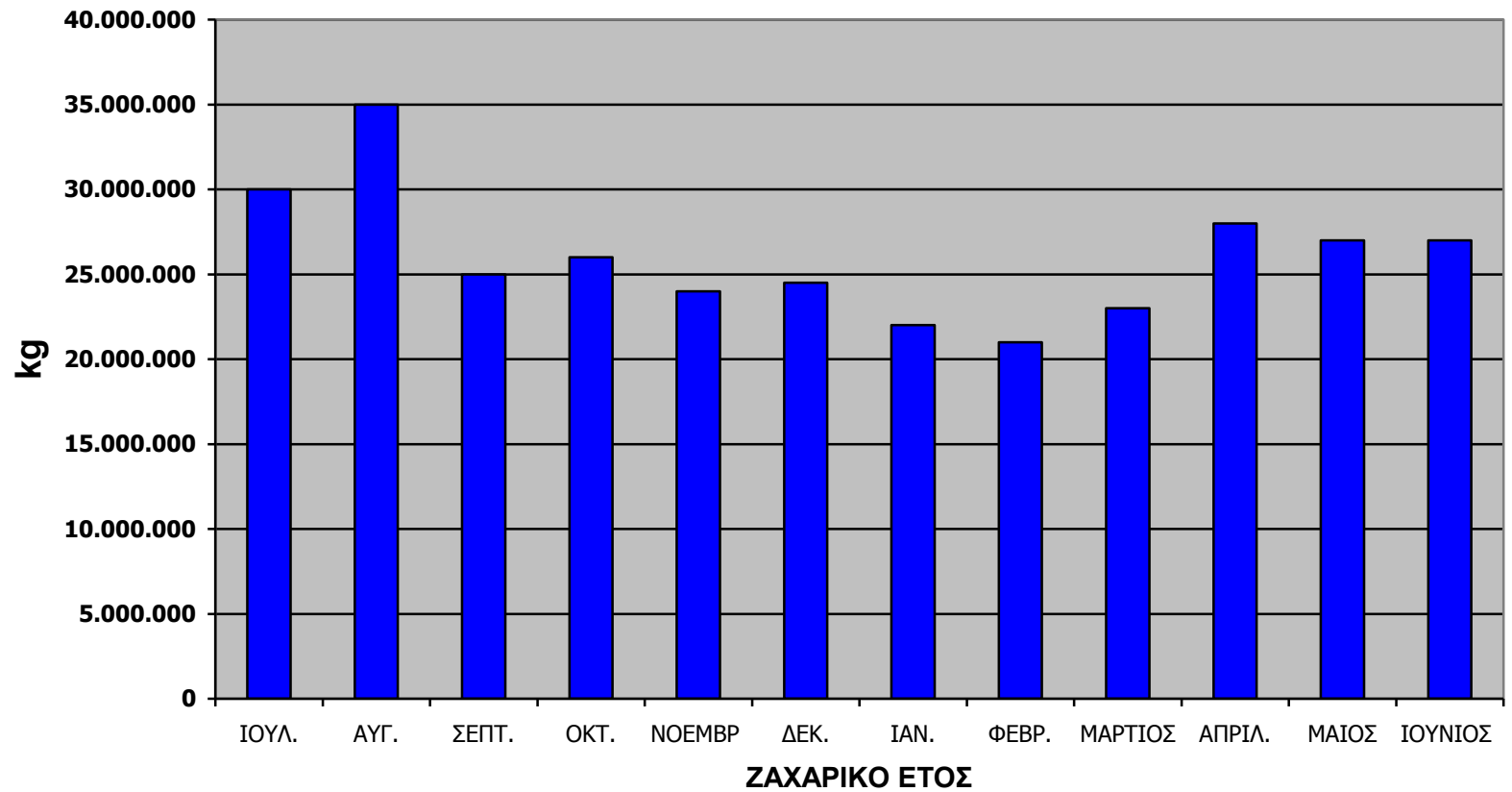
Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Στη συνέχεια παρατίθενται μια σειρά από διαγράμματα, που μας δίνουν μια εικόνα, όσον αφορά:

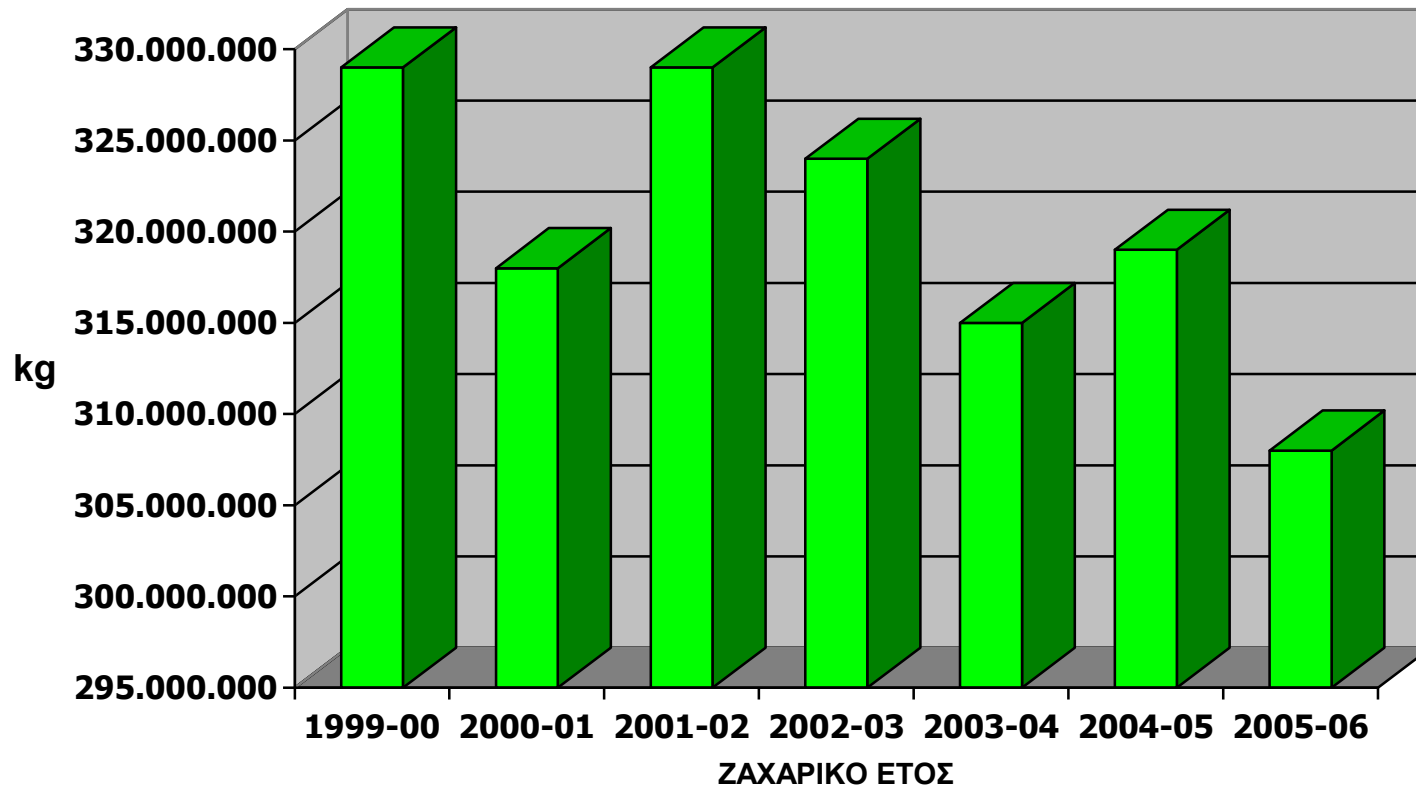
- τις διαθέσιμες ζάχαρης ανά μήνα κατά το έτος 2005-2006
- τις διαθέσιμες ζάχαρης κατά τα έτη 2000-2006
- τις διαθέσιμες ζάχαρης ανά γεωγραφικό διαμέρισμα κατά το έτος 2005-2006.

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΖΑΧΑΡΗΣ ΕΤΟΥΣ 2005 – 2006

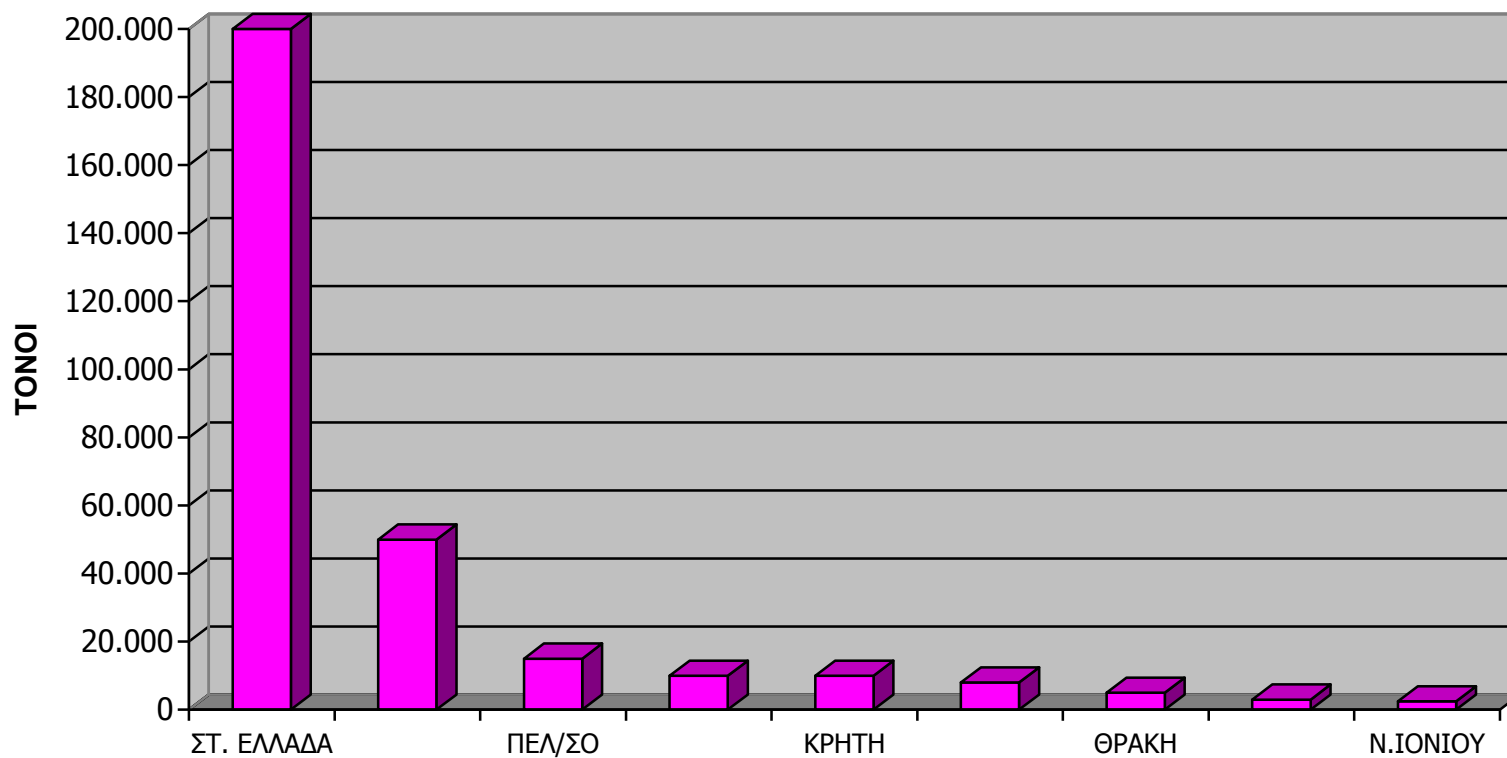
ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ MARKETING

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΝ ΖΑΧΑΡΗΣ ΚΑΤΑ ΖΑΧ. ΕΤΗ

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ MARKETING

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΖΑΧΑΡΗΣ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ (ΕΤΟΥΣ 2005 - 2006)

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΗΣ Α.Ε. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ MARKETING

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΤΕΥΤΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

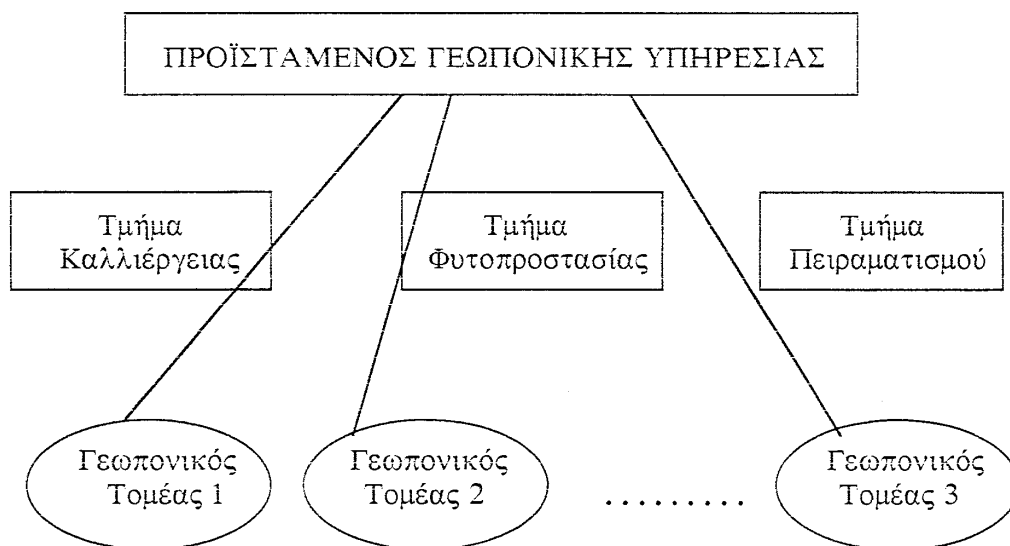
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΤΕΥΤΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

2.1. Η εξέλιξη της Τευτλοκαλλιέργειας - Τεχνική

Η Ε.Β.Ζ. προκειμένου να πετύχει την εισαγωγή και εδραίωση της εντατικής και απαιτητικής καλλιέργειας των ζαχαρότευτλων στο χώρο της ελληνικής γεωργίας, θεώρησε απαραίτητο να συγκροτήσει δικές της Γεωπονικές Υπηρεσίες. Σήμερα η Γεωπονική Διεύθυνση της Ε.Β.Ζ. διαθέτει επαρκή αριθμό ειδικών γεωπόνων καθώς και βοηθητικό προσωπικό, οι οποίοι έχουν την ευθύνη για τον προγραμματισμό, την εποπτεία και την διάδοση νέων μεθόδων τεχνικής της καλλιέργειας.

Σε κάθε εργοστάσιο υπάρχει ξεχωριστή Γεωπονική Υπηρεσία που περιλαμβάνει τα εξής τμήματα: το τμήμα Καλλιέργειας, Φυτοπροστασίας και Γεωργικού Προγραμματισμού καθώς και 5-8 Γεωπονικούς τομείς. Η Γεωπονική Υπηρεσία κάθε εργοστασίου αποτελείται από 9-12 γεωπόνους⁷.

⁷ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. «Ζάχαρη και τεύτλα στην Ελλάδα» Αύγουστος 2000 (από αρχείο της Ε.Β.Ζ.)

2.2. Η Καλλιέργεια των Τεύτλων

Στις εκτάσεις όπου καλλιεργούνται τα τεύτλα εναλλάσσονται στο ίδιο χωράφι και άλλες καλλιέργειες όπως βαμβάκι, καλαμπόκι, βιομηχανική τομάτα κ.λ.π. Με βάση ειδικό όρο του Συμφωνητικού Τευτλοκαλλιέργειας, οι αγρότες είναι υποχρεωμένοι να μην καλλιεργήσουν τεύτλα στο ίδιο χωράφι πέρα από μια φορά κάθε τέσσερα χρόνια. Σε ορισμένες περιοχές, προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση της 4ετούς αμειψισποράς εφαρμόζεται η καλλιέργεια κατά ζώνες. Δηλαδή επιτρέπεται η καλλιέργεια των τεύτλων σε ορισμένο τμήμα της περιοχής κάθε χρόνο.

Οι σπόροι χορηγούνται στους αγρότες αποκλειστικά από την Ε.Β.Ζ. η οποία πραγμα-τοποιεί πολυετή πειράματα προκειμένου να παραχθούν οι καλύτερες ποικιλίες σπόρων με βάση τις συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται κυρίως ο γενετικός μονόσπερμος. Η σπορά ξεκινάει στις αρχές

Φεβρουαρίου και είναι δυνατόν να παραταθεί μέχρι τα τέλη Απριλίου. Το μεγαλύτερο μέρος της σποράς πραγματοποιείται το μήνα Μάρτιο.

Λαμβάνοντας τώρα υπόψη το ξηροθερμικό κλίμα της χώρας μας σε συνδυασμό με τις υψηλές υδατικές απαιτήσεις του

ζαχαρότευτλου μπορούμε να κατανοήσουμε γιατί σήμερα αρδεύεται τ⁸ο σύνολο της καλλιεργούμενης έκτασης με ζαχαρότευτλα. Η αρδευτική περίοδος αρχίζει στα τέλη Μαΐου - αρχές Ιουνίου και διαρκεί μέχρι τα τέλη Αυγούστου.

Οι εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες καθώς και η μικρή ιδιοκτησία γης καθορίζουν τον τύπο της αγροτεχνικής και το είδος της εκμηχάνισης που χρησιμοποιούνται στην τευτλοκαλλιέργεια. Τα πρώτα χρόνια τα εργατικά χέρια αποτελούσαν το κύριο μέσο διεξαγωγής της. Σήμερα όμως χρησιμοποιούνται σύγχρονα εργαλεία και μηχανήματα όπως σπαρτικές μηχανές των 6 γραμμών, μεγάλα ψεκαστικά, αυτοκινούμενες μηχανές συγκομιδής κ.λ.π.

Τα μηχανήματα αυτά ανήκουν σε τευτλοκαλλιεργητές που τα χρησιμοποιούν σαν μικροί επιχειρηματίες. Σε ορισμένες περιοχές άρχισε να διαδίδεται η συνεταιριστική χρήση μηχανών.

Η πηγή του φωτογραφικού υλικού είναι το αρχείο της Ε.Β.Ζ.

Όσον αφορά τώρα την χρησιμοποίηση των ζιζανιοκτόνων στα τεύτλα, ξεκίνησε στην Ελλάδα από το 1970 και κάλυπτε το 10% της έκτασης. Στην συνέχεια επεκτάθηκε και έφθασε να καλύπτει το 90% της εκτάσεως.

Ο αργός ρυθμός της επέκτασης οφείλεται στους παρακάτω παράγοντες:

- α) Στην μικρή έκταση ανά καλλιεργητή.
- β) Στην αβέβαιη δράση των ζιζανιοκτόνων εδάφους και
- γ) Στην υψηλή τιμή των ζιζανιοκτόνων.

Τα ζιζανιοκτόνα που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι τα ακόλουθα:

- ❖ Goltix
- ❖ Betanal
- ❖ Bual
- ❖ Pyramin
- ❖ Ronnet
- ❖ Nortron
- ❖ Fusilade
- ❖ Targa

Ένα από τα πιο επικίνδυνα ζιζάνια είναι η "κουσκούτα" που αποτελεί κυρίως τοπικό πρόβλημα στο Πλατύ. Το τευτλο-ζιζάνιο εμφανίστηκε πριν μερικά χρόνια αλλά δεν αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα. Άλλα ζιζάνια είναι το *Soianum*, *Nigrum*, το *Amaranthus spp.*, το *Sinapis orvensis* κ.λ.π. Μερικές από τις ασθένειες που προσβάλλουν τα τεύτλα είναι η "κερκοσπορίαση" που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και αντιμετωπίζεται με συχνούς ψεκασμούς. Άλλη μια ασθένεια είναι η "ριζομανία" καθώς επίσης και το "ωίδιο"⁹.

⁹ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. σπ.π. 14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΗΣ

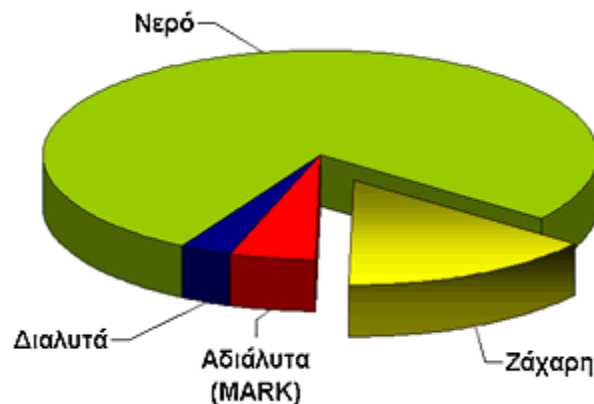
3.1. Η Εξαγωγή της Ζάχαρης από το Τεύτλο

Η εργασία ενός εργοστασίου ζάχαρης συνίσταται στην εξαγωγή της ζάχαρης από το τεύτλο χωρίς κανένα χημικό μετασχηματισμό. Η ζάχαρη περιέχεται ήδη στο τεύτλο. Το πραγματικό εργοστάσιο ζάχαρης είναι το τεύτλο και μάλιστα το φύλλωμα του. Εκεί γίνεται η φωτοσύνθεση, όπου με το CO₂ της ατμόσφαιρας, την υγρασία του εδάφους και με την επίδραση του ηλιακού φωτός σχηματίζονται τα ζάχαρα (υδατάνθρακες).

Τα ζάχαρα αποθηκεύονται στην ρίζα του τεύτλου. Το τεύτλο είναι φυτό διετές. Η συγκομιδή του για βιομηχανική χρήση γίνεται τον πρώτο χρόνο, τον δεύτερο χρόνο ανθοφορεί και παράγει σπόρους. Τα φύλλα αποκόπτονται και συγκομίζονται οι ρίζες. Τα φύλλα χρησιμοποιούνται για κτηνοτροφή ή παραμένουν στο χωράφι για λίπασμα, ενώ τα τεύτλα μεταφέρονται στο εργοστάσιο για επεξεργασία.

Το τεύτλο περιέχει: 14-17% ζάχαρη, 76-78% νερό, 4-5% αδιάλυτα ξηρά συστατικά (MARK) και 2-3% διαλυτά ξηρά συστατικά.

Το τεύτλο περιέχει:

Τα αδιάλυτα ξηρά συστατικά αποτελούν τα κύρια συστατικά του παραπροϊόντος που λέγεται πούλπα. Τα διαλυτά ξηρά συστατικά μετά την

απομάκρυνση του 1/3 περίπου, στο στάδιο του καθαρισμού του χυμού, ξαναβρίσκονται στην μελάσα, όπου δεσμεύουν και ένα μέρος ζάχαρης¹⁰.

3.2. Η Βιομηχανική Επεξεργασία της Ζάχαρης

1. Παραλαβή, πλύσιμο και κοπή των τεύτλων

Τα τεύτλα μεταφέρονται από μια ακτίνα μέχρι 70 χλμ. γύρω από το εργοστάσιο (οδική μεταφορά). Γίνεται ζύγιση του μικτού βάρους του φορτηγού και στην συνέχεια λαμβάνεται δείγμα τεύτλων για τον προσδιορισμό της περιεκτικότητας σε ζάχαρη κάθε φορά. Ο προσδιορισμός των ξένων υλών (χώμα, πέτρες, κορυφές κ.λ.π.) γίνεται με εκτίμηση. Το φορτηγό ξαναζυγίζεται κατά την έξοδο του από το εργοστάσιο. Η πληρωμή γίνεται μετά την αφαίρεση του ποσοστού ξένων υλών ανάλογα με την περιεκτικότητα σε ζάχαρη. Τα τεύτλα αποθηκεύονται σε υπαίθρια σιλό και προωθούνται σύμφωνα με τις ανάγκες του εργοστασίου με την βοήθεια ροής νερού μέσα από τα κανάλια προς το πλυντήριο τεύτλων όπου πλένονται. Μετά το πλύσιμο τα τεύτλα κόβονται σε λεπτά τεμαχίδια στις κοπτικές μηχανές.¹¹

2. Εκχύλιση

Εκχύλιση ονομάζουμε την διαδικασία που συνίσταται στην παραλαβή της ζάχαρης που περιέχεται στα

¹⁰ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. "Η παραγωγή της ζάχαρης" σελ. 3 (από αρχείο Ε.Β.Ζ.).
Η πηγή του φωτογραφικού υλικού είναι το αρχείο της Ε.Β.Ζ.

Η πηγή του φωτογραφικού υλικού είναι το αρχείο της Ε.Β.Ζ.

τεμαχίδια. Ο τύπος εκχύλισης που χρησιμοποιείται στην Ε.Β.Ζ, είναι η κεκλιμένη σκάφη (DDS) με διπλή έλικα προωθήσεως, στα 4 εργοστάσιο και ο πύργος με οριζόντιο ζεματιστήρα (BUCKAU) στην Λάρισα.

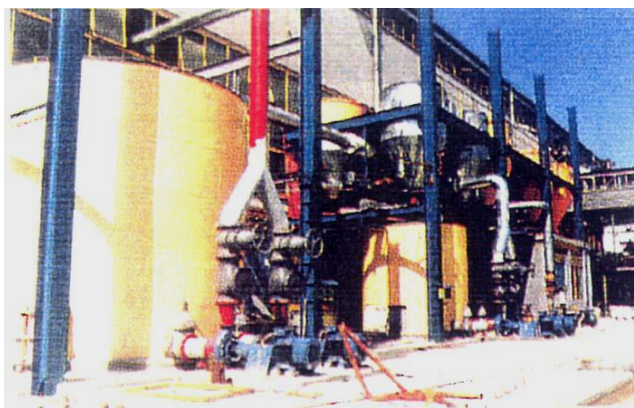
Τα τεμαχίδια εισάγονται στο ένα άκρο, ενώ το ζεστό νερό που κυκλοφορεί κατ' αντιρροή εμπλουτίζεται σιγά-σιγά με την ζάχαρη τους. Ο ζαχαρούχος χυμός συλλέγεται στο ένα άκρο. ενώ τα εκχυλισθέντα τεμαχίδια που ονομάζονται "πούλπα" καταλήγουν στο άλλο άκρο και χρησιμοποιούνται στην κτηνοτροφία.

3. Παρασβέστωση, ασβέστωση

Ο ζαχαρούχος χυμός που βγαίνει από την εκχύλιση περιέχει 12-13% ζάχαρη, 85% νερό και 2,4% ξένες ουσίες. Ένα μέρος από τις ξένες αυτές ουσίες απομακρύνεται στο επόμενο στάδιο που λέγεται καθαρισμός χυμού. Στην προ-ασβέστωση και στην απασβέστωση προστίθεται γάλα ασβεστού στον ζαχαρούχο χυμό όπου καθιζάνει ένα μέρος από τις ξένες ουσίες, ενώ η ζάχαρη σχηματίζει διάλυμα ζαχαρασβέστου.

4. Κορεσμός

Στο στάδιο αυτό το διοξείδιο του άνθρακα διαβιβάζεται στον ασβεστωμένο χυμό οπότε διασπάζεται η ζαχαράσβεστος και σχηματίζεται ένα ίζημα από ανθρακικό ασβέστιο που είναι αδιάλυτο και συγκρατεί τις ξένες ουσίες ¹² και ένα διάλυμα ζάχαρης.

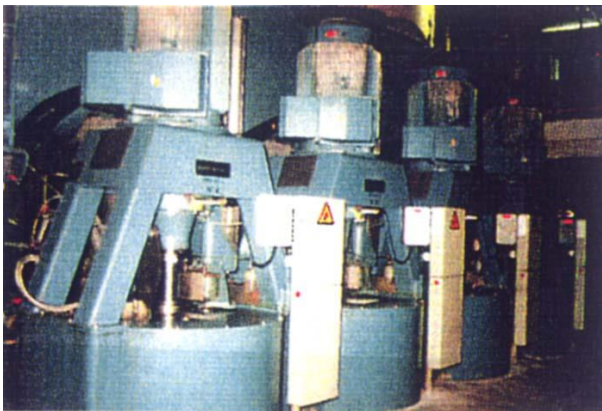

Η πηγή του φωτογραφικού υλικού είναι το αρχείο της Ε.Β.Ζ.

5. Διήθηση (φιλτράρισμα)

Το ίζημα του ανθρακικού ασβεστίου που περιέχει τις ξένες ουσίες που δεσμεύτηκαν αποτίθεται στα φίλτρα. Ο ζαχαρούχος χυμός είναι διαυγής και περιέχει 1,6% ξένες ουσίες, 12% ζάχαρη και 86% νερό.

6. Εξάτμιση (συμπύκνωση)

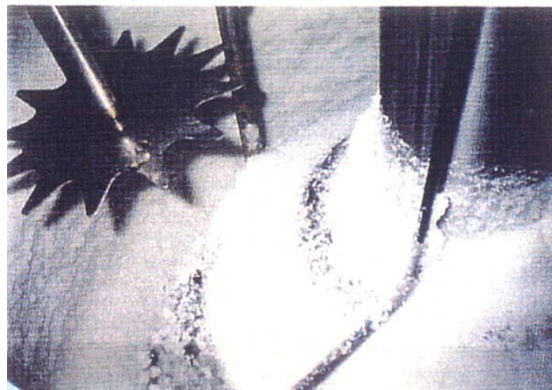

Στο στάδιο αυτό γίνεται απομάκρυνση του νερού όπου είναι διαλυμένη η ζάχαρη. Αυτό γίνεται μέσα από μια σειρά διαδοχικών δοχείων εξάτμισης. Το τελευταίο δοχείο εργάζεται σε πίεση χαμηλότερη από την ατμοσφαιρική. Ο ατμός που προέρχεται από το πρώτο δοχείο

εξάτμισης ανακτάται και χρησιμοποιείται για πρώτο τη θέρμανση του επόμενου δοχείου κ.ο.κ. Αυτό γίνεται πέντε φορές.

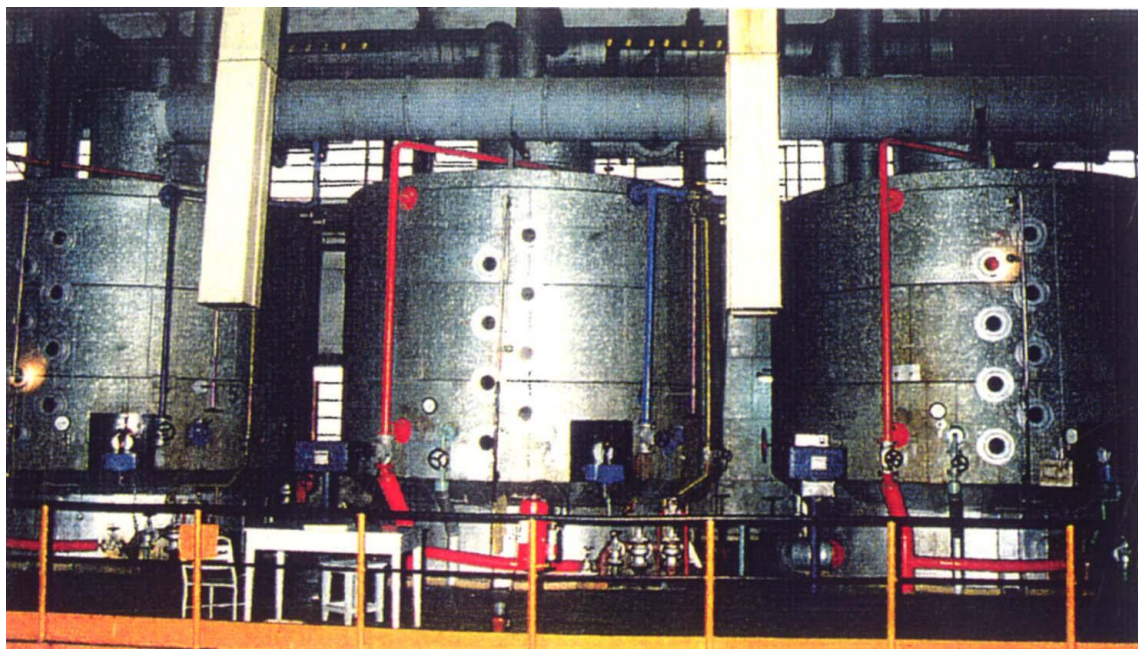
7. Κρυστάλλωση

Ο πυκνός χυμός συμπυκνώνεται περισσότερο σε συσκευές που εργάζονται υπό κενό. Έτσι φθάνει σε κατάσταση υπερκορεσμού. Εκείνη την στιγμή εμφανίζονται στο χυμό οι πρώτοι κρύσταλλοι ζάχαρης οι οποίοι αυξάνονται και προκύπτει ένα μίγμα κρυστάλλων και σιροπιού που λέγεται "ζαχαρομάζα".

8. Φυγοκέντρωση

Η ζαχαρομάζα μετά την ψύξη οδηγείται στις φυγόκεντρες μηχανές που περιστρέφονται με 1.300 στροφές το δευτερόλεπτο. Η λευκή, κρυσταλλική ζάχαρη διαχωρίζεται από το ακάθαρτο σιρόπι που την περιβάλλει και αποτίθεται στα τοιχώματα του καλαθιού της φυγόκεντρου. Γίνεται πλύση με ζεστό νερό και η λευκή ζάχαρη ξηραίνεται και αποθηκεύεται. Το σιρόπι που μένει είναι η μελάσα η οποία χρησιμοποιείται για πρώτη ύλη παραγωγής οينوπνεύματος, ζύμης αρτοποιίας και κτηνοτρόφων. Τέλος, η ζάχαρη αποθηκεύεται σε αποθήκες σε χάρτινους σάκους ή χύμα σε σιλό ζάχαρης¹³.

¹³ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. οπ.π. σελ. 18.
Η πηγή του φωτογραφικού υλικού είναι το αρχείο της Ε.Β.Ζ.

3.3. Προϊόν και Παραπροϊόντα της Ζάχαρης

Τα κύρια προϊόντα και παραπροϊόντα της ζάχαρης καθώς και η χρήση τους παρατείνονται στον ακόλουθο συνοπτικό πίνακα.

Πίνακας 3.1.

Προϊόν	Παραπροϊόντα	Χρήση
1. Ζάχαρη	1. Ζαχαρόπιτα	Διατροφική βιομηχανία
	2. Πούλπα νωπή	Κτηνοτροφική βιομηχανία
	3. Νουτρίκα 135	«
	4. Μελάσα	«
	5. Ασβεστοίλυς	Βελτιωτικό οξέων εδάφωv

3.4. Η Ζάχαρη στην Διατροφή

Ο όρος ζάχαρη αναφέρεται στην "ζαχαρόζη" που είναι ένα φυσικό προϊόν και περιέχεται σε πολλά φυτά. Όπως ήδη έχει προαναφερθεί εξάγεται βιομηχανικά σ' όλο τον κόσμο από δύο καλλιεργούμενα φυτά: Το ζαχαροκάλαμο που καλλιεργείται στην τροπική και υποτροπική ζώνη και το ζαχαρότευτλο που καλλιεργείται στην εύκρατη ζώνη. Οι βασικές ιδιότητες της ζάχαρης αναφέρονται στα εξής:

- ❖ γλυκεία και απαλή γεύση
- ❖ ικανότητα να δίνει μάζα και όγκο στα διάφορα παρασκευάσματα
- ❖ να ενισχύει και να προβάλλει το άρωμα των τροφών
- ❖ να προφυλάσσει από απώλεια της βιταμίνης C
- ❖ να περιέχει ενέργεια

Είναι η πιο φθηνή τροφή ανά θερμίδα. Ένα κουταλάκι του τσαγιού ζάχαρη με 8g χωρητικότητα έχει μόνο 32 Kcal¹⁴.

¹⁴ E.B.Z. A.E. οπ.π. σελ. 18.

3.5. Γεωργική Έρευνα

Σε όλες τις περιοχές των ζαχαρουργείων διεξάγεται γεωργική έρευνα με σκοπό την αναζήτηση πρακτικών λύσεων για την αντιμετώπιση των κυριότερων προβλημάτων της τευτλοκαλλιέργειας, στην χώρα μας, ώστε να βελτιωθούν οι αποδόσεις και η ποιότητα των τεύτλων, να μειωθεί το κόστος καλλιέργειας, να βελτιωθεί γενικά η οικονομικότητα.

Το σύνολο της γεωργικής έρευνας του ζαχαρότευτλου το ανέλαβε από την αρχή η Ε.Β.Ζ, και το διεξάγει μέχρι σήμερα. Τα επιτελικά όργανα που σχεδιάζουν και εποπτεύουν τα ερευνητικά προγράμματα είναι οι Υπηρεσίες Έρευνας, Φυτοπροστασίας και Καλλιέργειας -Εκμηχάνισης.

Η Υπηρεσία Γεωργικής Έρευνας είναι υπεύθυνη για τις αναλύσεις εδάφους, φυτών και ζαχαρότευτλων από βιομηχανικούς αγρούς. Στο τέλος κάθε χρόνου οι Γεωπονικές Υπηρεσίες των πέντε ζαχαρουργείων με τις επιτελικές Υπηρεσίες υποβάλλουν προτάσεις για το πρόγραμμα έρευνας της επόμενης χρονιάς. Έπειτα αξιολογούνται οι παραπάνω προτάσεις και διαμορφώνεται το πρόγραμμα έρευνας της επόμενης χρονιάς. Έπειτα αξιολογούνται οι παραπάνω προτάσεις και διαμορφώνεται το πρόγραμμα έρευνας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας αποφασίζει για την διεξαγωγή ή μη του προγράμματος έρευνας αλλά και την διάθεση των απαιτούμενων κονδυλίων. Τα ετήσια αποτελέσματα της γεωργικής έρευνας δημοσιεύονται σε ειδική έκδοση της εταιρείας¹⁵.

¹⁵ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. οπ.π. σελ. 18.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

4.1. Τοποθέτηση του Προϊόντος (Ζάχαρη) στην Ελληνική Αγορά

Μέχρι αυτή τη στιγμή η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης δεν δούλευε με τον τελικό καταναλωτή. Δούλευε μόνο με προσσκευαστές και διάφορες άλλες επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ζάχαρη ως βασικό προϊόν προκειμένου να παράγουν τα δικά τους προϊόντα. Οι κύριοι υποσκευαστές με τους οποίους συνεργάζεται η Ε.Β.Ζ. είναι ο Γκάρας, ο Τζάνος και ο Ντέμος. Ενώ οι βασικές κατηγορίες πελατών οι οποίοι προμηθεύονται ζάχαρη από την Ε,Β,Ζ, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΖΑΧΑΡΗΣ ΖΑΧ.ΕΤΟΥΣ 2005-06 ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΣΕ ΚΙΛΑ

ΚΑΤ.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΛΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
01.	ΣΟΚΟΛΑΤΟΠΟΪΙΑ-ΕΙΔΗ ΖΑΧ/ΚΗΣ	33.099.570	10.769
02.	ΕΙΔΗ ΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ	7.991.830	2.600
03.	ΦΡΟΥΤΑ & ΛΑΧΑΝΙΚΑ	5.683.120	1.850
04.	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ-ΠΑΓΩΤΑ	8.422.540	2.740
05.	ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ-ΚΡΑΣΙΑ	2.066.500	0.672
06.	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	93.950	0.030
07.	ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ-ΧΥΜΟΙ & ΣΙΡΟΠΙΑ	70.484.239	22.931
08.	ΧΗΜΙΚΑ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ	372.400	0.121
09.	ΧΟΝΔΡΕΜΠΟΡΙΟ	84.971.067	27.644
10.	ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ-ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΣ	69.997.020	22.773
11.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ	8.881.505	2.890
12.	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	11.673.000	3.798
14.	ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ	1.455.650	0.474
15.	ΔΩΡΕΕΣ	23.425	0.007
16.	ΔΙΑΦΟΡΟΙ	311.530	0.101
17.	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	127.000	0.041
20.	ΣΤΡΑΤΟΣ	1.718.393	0.559
	ΣΥΝΟΛΟ	307.372.739	100

Αυτό το χρονικό διάστημα η E.B.Z. μπαίνει δυναμικά στην αγορά με την δημιουργία δικού της πακέτου σε δύο συσκευασίες. Του ενός κιλού αλλά και των δύο κιλών. Το βασικό στοιχείο στις δύο αυτές συσκευασίες είναι ότι η πώληση γίνεται απευθείας στον τελικό καταναλωτή μέσω των μεγάλων Super-Markets και όχι μέσω αντιπροσώπων. Η E.B.Z. είχε ως αδύνατο σημείο το γεγονός, ότι μέχρι τώρα δεν έλεγχε το κομμάτι αυτό της αγοράς, δηλαδή το καταναλωτικό κοινό. Μόλις όμως παρουσιάστηκε ο ανταγωνισμός η E.B.Z. σταμάτησε να συνεργάζεται με μεγάλο μέρος από τους υποσυσκευαστές, οι οποίοι μέχρι τώρα συσκευάζουν ζάχαρη από την E.B.Z. με δική τους ετικέτα και συσκευασία με αποτέλεσμα η βιομηχανία να μην διαφαίνεται πουθενά. Βέβαια με τους πολύ καλούς πελάτες δεν σταμάτησε η συνεργασία. Υποστράφηκαν συμβάσεις μεταξύ αυτών και της E.B.Z, έναντι κάποιας προμήθειας. Η συσκευασία του μονόκιλου και του δίκιλου το οποίο βέβαια δεν κυκλοφόρησε ακόμη στην αγορά, γίνεται στο εργοστάσιο της Ξάνθης. Εκτός βέβαια των δύο παραπάνω συσκευασιών υπάρχει και η συσκευασία των 25 κιλών καθώς και των 50 κιλών. Όσον αφορά την βελτίωση του προϊόντος αυτή δεν υφίσταται και αυτό γιατί έρευνες έχουν αποδείξει ότι η ελληνική ζάχαρη είναι ανώτερη ποιοτικά¹⁶.

4.2. Η Ελληνική Αγορά

Οι τάσεις και οι προοπτικές στην αγορά της ζάχαρης είναι ευοίωνες για την E.B.Z. Άλλωστε η ζάχαρη είναι προϊόν με διαρκή κατανάλωση και είναι απαραίτητη στην καθημερινή διατροφή. Οι διάφοροι μετανάστες οι οποίοι υπάρχουν στην χώρα μας όπως Αλβανοί, Ρωσοπόντιοι κ.λ.π. έχουν ανεβάσει το ποσοστό κατανάλωσης της ζάχαρης σε υψηλά επίπεδα. Η E.B.Z. δέχεται έναν ανταγωνισμό της τάξεως του 20%. Οι κύριοι ανταγωνιστές της είναι οι Άγγλοι, οι Γερμανοί και κατά κύριο λόγο οι Ιταλοί. Ωστόσο με τους τόσο πολλούς μετανάστες, και άρα επιπλέον καταναλωτές, η κατανάλωση της ζάχαρης εξακολουθεί να παραμένει σταθερή ανεξαρτήτου ανταγωνισμού. Αυτή την στιγμή υπάρχουν πάνω από 1.000.000 μετανάστες αυτού του είδους. Όσο και αν φαίνεται αστείο αυτό το group κατανα-

¹⁶ Στοιχεία από συνέντευξη του διευθυντή marketing της E.B.Z.

λωτών διατηρεί τις πωλήσεις της E.B.Z. στα ίδια υψηλά επίπεδα αφού αυτοί οι άνθρωποι τρώνε ζάχαρη λόγω της χαμηλής τιμής.

Όσον αφορά την εποχικότητα του προϊόντος θα λέγαμε ότι η ζάχαρη παρουσιάζει υψηλές πωλήσεις τους καλοκαιρινούς μήνες και ειδικά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Και αυτό γιατί την περίοδο αυτή παρουσιάζεται έξαρση πωλήσεων των παγωτών και των αναψυκτικών των οποίων κύριο συστατικό είναι η ζάχαρη.

Σχετικά με τα κανάλια διανομής υπάρχουν 26 κέντρα διάθεσης σε όλη την Ελλάδα όπως ήδη έχουν προαναφέρει. Υπάρχουν πέντε εργοστάσια και 21 άλλα αποθηκευτικά κέντρα, στα οποία υπάρχει ενιαίο κοστολόγιο. Η μεταφορά γίνεται με σιλοφόρα και η μικρότερη ποσότητα που μπορεί να παραγγείλει κάποιος είναι 1 τόννος για το πακέτο και 28 τόνοι για την χύμα. Ενώ η τιμή έχει διαμορφωθεί στις 254 δραχμές για το πακέτο και 245 δραχμές για την χύμα ζάχαρη.

Στην συνέχεια γίνεται προσπάθεια για ανάλυση της κατάστασης της E.B.Z, στην ελληνική αγορά.

Κύρια δύναμη λοιπόν της βιομηχανίας είναι το άριστο ποιοτικό προϊόν το οποίο παράγει καθώς επίσης και το γεγονός ότι η E.B.Z. έχει εξαπλωθεί σ* όλο τον Ελλαδικό χώρο, με τα 24 αποθηκευτικά κέντρα τα οποία δημιουργήθηκαν, με αποτέλεσμα να είναι εύκολη η πρόσβαση σε όλους τους πελάτες της και η προμήθεια ζάχαρης να γίνεται χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Έχει λοιπόν θα λέγαμε ένα αρκετά καλό σύστημα διανομής όσον αφορά τις παραγγελίες μεγάλων ποσοτήτων, γιατί η μεταφορά γίνεται από την βιομηχανία. Όταν όμως πρόκειται για παραγγελίες μικρών ποσοτήτων όπως 200 κιλά ή 500 κιλά τότε το καθεστώς διαφέρει. Και αυτό γιατί ο πελάτης θα πρέπει από μόνος του να φροντίσει να προμηθευτεί την ζάχαρη που χρειάζεται. Αυτό αποτελεί μία αδυναμία της βιομηχανίας καθώς και το γεγονός ότι η ίδια η εταιρεία δεν διαθέτει δικούς της πωλητές αλλά οι πελάτες βρίσκονται μέσω των αντιπροσώπων. Ένα άλλο αδύνατο σημείο είναι ίσως το υψηλό κόστος της ζάχαρης σε σχέση με τις ανταγωνιστικές.

Από την άλλη μεριά μια σημαντική ευκαιρία που έχει παρουσιαστεί για την E.B.Z. και που μέχρι τώρα έμενε ανεκμετάλλευτη, είναι το γεγονός ότι μπορεί η ίδια

η βιομηχανία να τοποθετήσει το προϊόν της από μόνη της στα ράφια των Super-Markets και να σταματήσει να συνεργάζεται με τους ενδιάμεσους. Της δίνεται λοιπόν η ευκαιρία να απευθυνθεί απευθείας στον τελικό καταναλωτή με δικό της αποκλειστικά πακέτο και με την δική της φήμη.

Αν αναφερθούμε τώρα στους κινδύνους θα λέγαμε ότι βασικό κίνδυνο αποτελούν οι ανταγωνιστικές εταιρείες του εξωτερικού, οι οποίες έχουν ζάχαρη εφάμιλλης ποιότητας με την ελληνική και ταυτόχρονα είναι πιο φθηνή. Πριν μερικά χρόνια βέβαια έγινε μια σημαντική προσπάθεια προκειμένου να κλείσουν κάποια κανάλια εισόδου που ήταν τα ακόλουθα:

- α. Εισαγωγή ζάχαρης από Ε.Ε.
- β. Εισαγωγή από Βουλγαρία
- γ. Εισαγωγή από Βραζιλία και Αμερική

Οι ενέργειες στις οποίες προέβη η Ε.Β.Ζ, προκειμένου να επιτευχθεί η παραπάνω προσπάθεια ήταν οι ακόλουθες:

- α. Μείωση της τιμής διάθεσης ζάχαρης κατά τρεις δραχμές πανελλαδικά
- β. Χορήγηση κλιμακούμενης έκπτωσης στους μεγάλους πελάτες από 1-3 δρχ./κιλό, ανάλογα με τις ετήσιες καταναλώσεις
- γ. Χορήγηση άτοκης πίστωσης μέχρι και 20 ημέρες.
- δ. Καλύτερο service (παράδοση φορτίων ζάχαρης σε σακιά στις αποθήκες των πελατών).

Αν συνεχίσουμε τώρα με τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η Ε.Β.Ζ. θα λέγαμε ότι ένας άμεσος κίνδυνος είναι και το ότι η Αγροτική Τράπεζα μπορεί να πωλήσει ανά πάσα στιγμή την βιομηχανία. Και αυτό γιατί η βιομηχανία ζάχαρης δημιουργήθηκε με κεφάλαια της Αγροτικής και αρχικά κατείχε το 100% της βιομηχανίας. Αργότερα βέβαια, με την είσοδο της στο χρηματιστήριο η Α.Τ.Ε. κράτησε σε μετοχές το 70% με αποτέλεσμα και πάλι να κρατεί την πλειοψηφία του μεριδίου έτσι ώστε η Ε.Β.Ζ. να βρίσκεται υπό την διαχείριση της Α.Τ.Ε¹⁷.

¹⁷ ο.π. σελ.26

4.3. Προώθηση Προϊόντος και Βιομηχανίας Ζάχαρης

Στην πραγματικότητα διαφημιστική καμπάνια για την προβολή του προϊόντος της ζάχαρης δεν έχει πραγματοποιηθεί. Αντίθετα., η προβολή του πραγματοποιείται μέσω της ελληνικής βιομηχανίας ζάχαρης η οποία χρησιμοποιεί κυρίως τις δημόσιες σχέσεις.

Έτσι λοιπόν, η Ε.Β.Ζ. συμμετέχει στις εξής επαγγελματικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμούς:

- Σ.Ε.Β. (Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών)
- Σ.Β.Β.Ε. (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βόρειας Ελλάδας)
- Ελληνοαμερικανικό Επιμελητήριο
- Ελληνογερμανικό Επιμελητήριο
- Σύνδεσμος Ανώνυμων Εταιριών
- C.E.F.S. (Comite Europeenne des Fabricants de Sucre - Σύνδεσμος Ευρωπαϊκών Ζαχαροβιομηχανιών)
- I.I.R.B. (Institut International de Recherches Betteravieres - Διεθνές Ινστιτούτο Ερευνών Ζαχαρότευτλων).
- C.I.T.S. (Commision International Technique des Sucrieries - Διεθνής Επιτροπή Τεχνολογίας Ζαχαρουργείων)
- W.S.R.O. (World Sugar Research Organization - Παγκόσμια Οργάνωση Έρευνας Ζάχαρης)
- Sugar Mork International (Διεθνές σήμα ζάχαρης)

Επίσης έχει λάβει συμμετοχή στις ακόλουθες εκθέσεις:

- Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (Σεπτέμβριος 2002)
- Έκθεση ελληνικών προϊόντων στην Κύπρο (Ιανουάριος 2003)
- Agrotica, Θεσσαλονίκη (Φεβρουάριος 2003)
- ΔΕΤΡΟΠ 03, Θεσσαλονίκη (Μάϊος 2003)
- Έκθεση Θράκη 03, στην Κομοτηνή (Ιούνιος 2003)
- Έκθεση Ήπειρος 03, στα Ιωάννινα (Ιούνιος 2003)

Ακόμη η Ε.Β.Ζ, ανέπτυξε σημαντική δραστηριότητα σε κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζουν τα ακόλουθα:

- Έκδοση σε συνεργασία με το Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων τρίγλωσσου ημερολογίου.
- Επιχορήγηση στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, για παράσταση της όπερας: "PRIMA LA MUSICA"
- Επιχορήγηση του λογοτεχνικού περιοδικού "Νέα Πορεία" για την αφιερωματική έκδοση των 40 χρόνων.
- Δωρεά ασθενοφόρου στο Κέντρο Υγείας Κουφαλίων.
- Ανθρωπιστική βοήθεια άμεση και έμμεση στον δοκιμαζόμενο Σερβικό λαό.
- Ενίσχυση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για διάδοση της ελληνικής γλώσσας.
- Οικονομικές ενισχύσεις σε οργανώσεις, σωματεία, ιδρύματα, επιστημονικές εταιρείες.
- Οργάνωση γιορτής τεύτλου στην Ορεστιάδα (Νοέμβριος 2002) με την ευκαιρία της επέκτασης της δυναμικότητας του εργοστασίου.
- Γιορτή στο υιοθετημένο από την Ε.Β.Ζ, χωριό ΣΚΛΗΘΡΟ.
Τέλος για την προβολή της εταιρείας πραγματοποιούνται:
- Συνεντεύξεις τύπου: Ενημέρωση για την πορεία, προοπτικές και τον σχεδιασμό της Ε.Β.Ζ.

Ωστόσο, όπως ήδη έχει αναφερθεί, στην αρχή η Ε.Β.Ζ. στον τομέα της διαφήμισης υστερεί σημαντικά. Ποτέ δεν έχει γίνει κάποια οργανωμένη προσπάθεια προκειμένου να διαφημιστεί η ζάχαρη σαν προϊόν της Ε.Β.Ζ. Η τοποθέτηση όμως μεγάλων διαφημιστικών πινακίδων ανά γεωγραφικό διαμέρισμα θα βοηθούσαν στο να δοθούν σαφή και μόνιμα μηνύματα της ύπαρξης και του ρόλου της Ε.Β.Ζ, ενώ ταυτόχρονα θα γινόταν προβολή και γνωστοποίηση της ελληνικής ζάχαρης. Σημαντικά επίσης θα βοηθούσε και μια διαφημιστική καμπάνια στα τηλεοπτικά μέσα, η οποία θα βοηθούσε στην αναγνώριση του προϊόντος της ζάχαρης σαν ελληνικό προϊόν από το ευρύ καταναλωτικό κοινό.

Ο τομέας Marketing και Εμπορίας μιας επιχείρησης λοιπόν, είναι το άλφα και το οομέγα μιας επιχείρησης και θα πρέπει να οργανώνεται βάση επιστημονικών μεθόδων και με όλα τα απαραίτητα μέσα και όχι με πρόχειρους και εμπειρικούς χειρισμούς που μόνο ζημιά θα επιφέρουν πολύ σύντομα¹⁸.

4.4. Οι Εχθροί της Ζάχαρης

Είναι γεγονός ότι οι περισσότερες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα από την παρουσία στις αγορές τους υποκατάστατων ζάχαρης αλλά και προϊόντων light ή και χωρίς ζάχαρη.

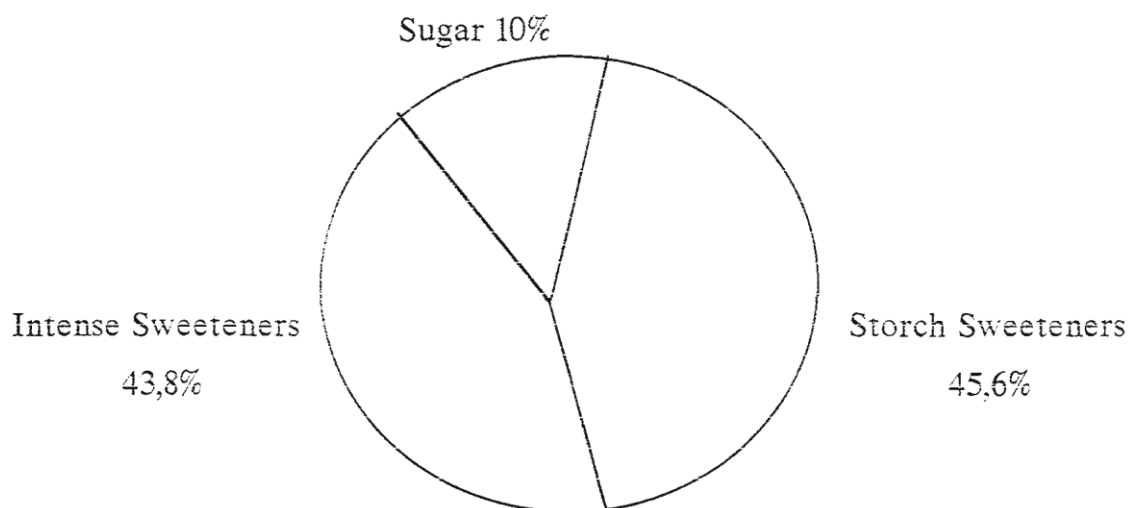
Η παρουσία των υποκατάστατων γλυκαντικών στην αγορά, είτε αυτών από άμυλο είτε από άλλα γλυκαντικά είναι έντονη και με αυξητικές τάσεις με αποτέλεσμα να προκαλεί ανησυχία στην ευρύτερη αγορά. Τα κύρια γλυκαντικά υποκατάστατα είναι η "Aspartame" και το "Accesnlfane-k" τα οποία χρησιμοποιούνται στις επιχειρήσεις των αναψυκτικών σε μεγάλο βαθμό. Το ανησυχητικότερο βέβαια είναι ότι πολλοί άνθρωποι πιστεύουν πως η χρήση των γλυκαντικών αυτών ουσιών είναι απαραίτητη για διάφορους λόγους στην διατροφή τους.

Μέχρι τώρα οι ζαχαροβιομηχανίες πίστευαν ότι η χρήση των γλυκαντικών αυτών ουσιών περιοριζόταν αποκλειστικά στο χώρο των τροφίμων. Έρευνες όμως έδειξαν ότι τα γλυκαντικά αυτά έκαναν την παρουσία τους και στον βιομηχανικό τομέα όπως για παράδειγμα η "ζαχαρίνη" η οποία χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα σε τροφές χοιριδίων.

Είναι γεγονός βέβαια, ότι κανένα γλυκαντικό υποκατάστατο δεν έχει την γλυκαντική ικανότητα της ζάχαρης. Ωστόσο αν γίνει κάποιος συνδυασμός δύο ή περισσότερων ουσιών μαζί, τότε μικρότερη ποσότητα υποκατάστατων θα χρειασθεί για να υποκαταστήσει μια δεδομένη ποσότητα ζάχαρης. Βέβαια, οι συνδυασμοί αυτοί δουλεύουν σε βάρος της ζάχαρης και αυτό γιατί πολλές ζαχαροβιομηχανίες αναγκάζονται να προσφέρουν στους πελάτες μίγματα ζάχαρης με άλλα γλυκαντικά.

¹⁸ ο.π.π. σελ. 26

Στο παρακάτω σχήμα διαφαίνεται η κατανομή της ζάχαρης και των γλυκαντικών ουσιών στην αγορά.

Το πρόβλημα βέβαια, γίνεται εντονότερο από την στιγμή που πολλές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διαφημιστικές καμπάνιες, όπως η "Pepsi Max Sugarles", οι οποίες στην ουσία δυσφημίζουν την ζάχαρη διότι η διαφήμιση των προϊόντων της στηρίζεται στο slogan "προϊόν χωρίς ζάχαρη". Πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η ζάχαρη είναι ο μεγάλος εχθρός της υγείας του ανθρώπου.

Το ανησυχητικό βέβαια είναι ότι κίνητρο των επιχειρήσεων αυτών δεν είναι η προώθηση υγιεινών προϊόντων στον καταναλωτή αλλά το χαμηλό κόστος παραγωγής των προϊόντων αυτών.

Ένας άλλος παράγων που συντελεί στην αρνητική εικόνα της χρήσης της ζάχαρης είναι τα διάφορα επιστημονικά άρθρα τα οποία παρουσιάζουν την ζάχαρη σαν το μεγαλύτερο εχθρό της υγείας του ανθρώπου.

Θα πρέπει όμως να συνειδητοποιηθεί από τον καθένα μας ότι η κατανάλωση σωστής ποσότητας ζάχαρης δεν επιβαρύνει τον οργανισμό αλλά τον ωφελεί. Η υπερκατανάλωση είναι αυτή που δημιουργεί προβλήματα υγείας και σίγουρα θα πρέπει να αποφευχθεί.

Οι τρεις μεγάλοι παραγωγοί αλλά και εξαγωγείς γλυκαντικών ουσιών είναι η Κίνα, η Ιαπωνία και η Νότιος Κορέα, οι παραγωγές των οποίων θα ξεπεράσουν κατά πολύ τις ανάγκες των τοπικών αγορών με αποτέλεσμα οι εξαγωγές να είναι σε πολύ χαμηλές τιμές.

Για τα επόμενα χρόνια λοιπόν η κατανάλωση της ζάχαρης στην αγορά της Ενωμένης Ευρώπης αναμένεται να μειωθεί κατά 20% λόγω της παρουσίας των παραπάνω γλυκαντικών ουσιών¹⁹.

¹⁹ Γεώργιος Διαμαντής. Ενημερωτικό σημείωμα, συνέδριο Γένοβας. Νοέμβριος 2003

4.5. Γενικά Συμπεράσματα - Προτάσεις για την Ζάχαρη στην Ελλάδα

Είναι λοιπόν γεγονός ότι ο κλάδος της ζαχαροβιομηχανίας συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας και το προϊόν που παράγει, δηλαδή η ζάχαρη, είναι ένα από τα πιο απαραίτητα προϊόντα για την καθημερινή διατροφή.

Θα πρέπει βέβαια να επενδυθούν χρήματα σε νέες και σύγχρονες εγκαταστάσεις, όχι μόνο για να αυξηθεί η παγκόσμια παραγωγή αλλά και για να παράγουν ζάχαρη σε μικρότερο κόστος. Έτσι, θα αποδειχθεί ο κλάδος αυτός ότι είναι από τις πιο "ελκυστικές" επενδύσεις.

Όσον αφορά τώρα τους τευτλοκαλλιεργητές εδώ θα πρέπει να διαχωριστούν οι καλοί και ικανοί καλλιεργητές από τους ανίκανους έτσι ώστε οι δεύτεροι να αποθαρρυνθούν από την καλλιέργεια των τεύτλων.

Με αυτό τον τρόπο και δίνοντας κίνητρα στους ικανούς παραγωγούς θα μπορέσουν να επενδύσουν χρήματα για τον εκσυγχρονισμό του μηχανικού εξοπλισμού και γενικά των συστημάτων παραγωγής.

Από την άλλη μεριά είναι κοινή διαπίστωση ότι οι μέχρι σήμερα ενέργειες για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού δεν απέδωσαν όσο θα έπρεπε, προκειμένου η ζάχαρη να κερδίσει έδαφος.

Επίσης οι διαφημίσεις δεν απέδωσαν στο ελάχιστο και αυτό γιατί δεν πραγματοποιήθηκαν οργανωμένες διαφημίσεις σε ότι αφορά την προώθηση της ζάχαρης.

Θα πρέπει λοιπόν να γίνει μια οργανωμένη και επιθετική διαφημιστική καμπάνια της οποίας όμως τα μηνύματα θα πρέπει να είναι ενιαία σε όλη την ευρωπαϊκή ένωση προκειμένου να αντιμετωπιστεί πιο αποτελεσματικά ο ανταγωνισμός.

Γιατί δεν νοείται ένα επιστημονικό αρθρογράφημα που αναφέρει την ζάχαρη σαν το βασικό εχθρό της υγείας του ανθρώπου να αντιμετωπίζεται παθητικά.

Οι ζαχαροβιομηχανίες θα πρέπει να πάψουν να είναι συντηρητικές στον τόσο σημαντικό αυτό τομέα της διαφήμισης και να δαπανήσουν χρήματα προκειμένου το προϊόν της οποιασδήποτε βιομηχανίας να γίνει ευρεία γνωστό.

Θα πρέπει να ανέβει το image της ζάχαρης σαν προϊόν έτσι ώστε να χρησιμοποιείται σαν βασική γλυκαντική ουσία και όχι σαν υποκατάστατο.

Θα πρέπει να γίνει προσπάθεια να μειωθούν τα αρνητικά μηνύματα με την διοργάνωση επισκέψεων στα εργοστάσια ζάχαρης για δημοσιογράφους, δασκάλους, μαθητές έτσι ώστε να γνωρίσουν από κοντά πως και από που βγαίνει η ζάχαρη.

Ίσως, με τους τρόπους αυτούς φύγει η άσχημη εικόνα που έχει δημιουργηθεί στην συνείδηση του καταναλωτή και που βλέπει τη ζάχαρη σαν εχθρό της υγείας του ανθρώπου.

Επίσης, οι ζαχαροβιομηχανίες θα πρέπει να αρχίσουν να παράγουν και αυτές μίγματα γλυκαντικών π.χ. ζάχαρη συν ένα άλλο υποκατάστατο γλυκαντικό, έτσι ώστε να επιτευχθεί χαμηλότερο κόστος παραγωγής²⁰.

Όσον αφορά τώρα την Ε.Β.Ζ. λόγω της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει στην ελληνική οικονομία, θα πρέπει να τύχη της απαραίτητης προσοχής από το ελληνικό κράτος.

Εάν η εταιρεία λειτουργήσει με καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια είναι δυνατόν να δημιουργήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις που θα της δώσουν την δυνατότητα να ανταγωνιστεί με επιτυχία τις άλλες βιομηχανίες στον ευρωπαϊκό χώρο. Βέβαια η βασικότερη προϋπόθεση επιτυχίας είναι η υποβοήθηση της Ε.Β.Ζ. να βελτιώσει την χρηματοοικονομική της κατάσταση, και να εκσυγχρονιστεί τεχνικά και οργανωτικά έτσι ώστε μακροχρόνια να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της.

Επίσης, εφόσον η Ε.Β.Ζ. σπάνια καλύπτει την ποσόστωση των 319.000 τόννων, λόγω έλλειψης της πρώτης ύλης, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί η πιθανότητα περιορισμού των εργοστασίων, ώστε το παραγωγικό δυναμικό της επιχείρησης να συγκεντρωθεί σε λιγότερες και μεγαλύτερες μονάδες με λιγότερα έξοδα.

²⁰ ο.π.π. σελ. 35

Η Ε.Β.Ζ. θα πρέπει να αναπτύξει και νέες δραστηριότητες για να αξιοποιήσει το δυναμικό της όπως παραγωγή και μεταποίηση σόγιας και παραγωγή σπόρων για άλλες καλλιέργειες, όπως άλλωστε αναφέρει και η ίδια η επιχείρηση.

Ακόμη, να τοποθετηθούν γενικοί διευθυντές ανά εργοστάσιο, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι για τα οικονομικά αποτελέσματα του κάθε εργοστασίου, τα οποία δρουν σαν ανεξάρτητα κέντρα κόστους και κερδών και θα ελέγχονται οι αποκλίσεις από τους ετήσιους προϋπολογισμούς.

Θεωρείται επίσης απαραίτητο να τονιστεί ότι για να επιβιώσει η Ε.Β.Ζ. σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, θα πρέπει πάντοτε να διοικείται από επαγγελματίες managers, ικανούς να πραγματοποιήσουν αυστηρές κερδοφόρες στρατηγικές και να βοηθήσουν τα εργοστάσια χρησιμοποιώντας μια σωστή διαχείριση, πριν προχωρήσουν σε μεγάλα επενδυτικά προγράμματα και σε μεγάλες δαπάνες βελτίωσης των εργοστασίων²¹.

²¹ Μελετητική ομάδα ΚΕΠΕ, «Ο ελληνικός κλάδος ζάχαρης : Ανάλυση προοπτικές» Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, Αθήνα 2002, σελ. 298-303.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Η ΖΑΧΑΡΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

5.1. Ο Τομέας της Ζάχαρης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Μετά την κατάληξη της GATT και την συνέχιση του καθεστώτος της ζάχαρης μέχρι το έτος 2000/2001 έχει καθοριστεί η πορεία του τομέα για τα επόμενα 5 χρόνια.

Στη Γενεύη ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) έχει ήδη ξεκινήσει συζητήσεις για την μετά το 2001 περίοδο.

Ο τομέας της ζάχαρης (καλλιεργητές και βιομηχανία) προσπαθεί να ετοιμασθεί γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι στόχος του Π.Ο.Ε. είναι η πλήρης απελευθέρωση του εμπορίου, χωρίς προστατευτισμούς και στηρίξεις.

Η Ευρωπαϊκή Ζαχαροβιομηχανία παράλληλα με την προετοιμασία της για την μετά το 2001 εποχή αναπτύσσει κάθε είδους δραστηριότητες προκειμένου να παίξει ενεργό ρόλο προς την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι λαμβάνει θέση στην νέα διεύρυνση, στην εναρμόνιση της νομοθεσίας τροφίμων, στην λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, στα κοινωνικά θέματα, στην ασφάλεια των εργαζομένων, στην δημιουργία αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων, στην πρόληψη της απάτης κατά την διακίνηση των αγαθών κ.λ.π. Ακόμη όπου χρειάζεται ο Σύνδεσμος Ευρωπαϊκών Ζαχαροβιομηχανιών προβαίνει στην διεξαγωγή ερευνών προκειμένου να μπορέσει να στοιχειοθετήσει τις απόψεις του.

Βέβαια, ο τομέας της ζάχαρης παίξει σημαντικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση όχι τόσο επειδή είναι ένας κλάδος βαρείας βιομηχανίας με επενδύσεις εκατομμυρίων ECU, ούτε επειδή είναι η πρώτη σε παγκόσμια παραγωγή ζάχαρης αλλά και σε κατανάλωση δύναμη, ούτε ακόμη επειδή απασχολεί περίπου 50.000 εργαζομένους μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά κυρίως επειδή συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των Ευρωπαϊκών αγροτών σαν μια από τις πιο προσοδοφόρες καλλιέργειες.

Ο τομέας λοιπόν της ζάχαρης μπορεί να εξακολουθήσει να παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην γεωργική βιομηχανία όσο και στον Έλληνα γεωργό, εάν βέβαια γίνει έγκαιρη και κατάλληλη προετοιμασία.

Άλλωστε το ισχύον καθεστώς, που ξεκίνησε το 1967, έδωσε την ευκαιρία στην ζαχαροβιομηχανία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στα χρόνια που διήνυσε να γίνει τόσο σημαντική ώστε το 1995/96 να είναι:

- 1^η στην παραγωγή ζάχαρης με **15,4 εκατ. τόννους**
- 1^η στην παγκόσμια κατανάλωση με **12,9 εκατ. τόννους**
- 1^η στην παγκόσμια εξαγωγή ζάχαρης με **5,4 εκατ. τόννους και**
- 4^η στην παγκόσμια εισαγωγή ζάχαρης με **1,8 εκατ. τόννους**²².

5.2. Η Ε.Β.Ζ. στην Ε.Ο.Κ.

Η τευτοκαλλιέργεια και η ζαχαροβιομηχανία αποτελούν τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την οικονομία των χωρών της Ευρώπης, αν λάβει κανείς υπόψη του το γεγονός ότι περίπου το 40% της παγκόσμιας παραγωγής ζάχαρης από τεύτλα παράγεται στην Ευρώπη και το 97% της ποσότητας αυτής στις χώρες - μέλη της Ε.Ο.Κ.

Στην παγκόσμια αγορά η ζάχαρη από τεύτλα, αντιμετωπίζει σκληρό ανταγωνισμό της ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο, που παράγεται σε μεγάλες ποσότητες και με χαμηλότερο κόστος, από τις κύριες εξαγωγικές χώρες στο είδος αυτό που είναι η Κούβα, η Βραζιλία, η Αυστραλία, η Ταϊλάνδη, οι Φιλιππίνες κ.α.

Φυσικό επακόλουθο λοιπόν όλων αυτών ήταν η Ε.Ο.Κ. να περιβάλει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την ζαχαροβιομηχανία και την τευτοκαλλιέργεια από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης της.

Η ζάχαρη είναι ένα από τα πρώτα προϊόντα στα οποία εφαρμόστηκε η Κοινή Αγροτική Πολιτική. Η ΚΑΠ θεσπίστηκε το 1962 και σχεδιάστηκε με κύριο σκοπό να αυξήσει την γεωργική παραγωγή της Κοινότητας, να εξασφαλίσει ένα ευπρεπή τουλάχιστον βιοτικό επίπεδο, να σταθεροποιήσει τις αγορές, να εγγυηθεί στον

²² Ενημερωτικό σημείωμα αρ. 1, «Το καθεστώς της ζάχαρης και των τεύτλων στην Ε.Κ.», Θεσ/νίκη 2005 (αρχείο Ε.Β.Ζ.)

καταναλωτή την συνεχή διάθεση αγροτικών προϊόντων. Η βασική αρχή πάνω στην οποία στηρίχθηκε η ΚΑΠ ήταν η ύπαρξη μιας ενιαίας αγοράς για όλα τα αγροτικά προϊόντα. Επίσης φρόντισε να χορηγήσει επιδοτήσεις στους αγρότες προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι κανένα κράτος μέλος της Ε.Ε, δεν θα στήριζε κατά τρόπο αθέμιτο την δική του γεωργική κοινότητα.

Όσον αφορά την εφαρμογή της ΚΑΠ στο προϊόν της ζάχαρης διέπεται από ξεχωριστό καθεστώς. Η κοινοτική προστασία πραγματοποιείται με δύο τρόπους: με εγγυημένες τιμές για τους Ευρωπαίους παραγωγούς και με ποσοτώσεις²³.

5.3. Το Καθεστώς της Ζάχαρης στην Ε.Ε.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο τομέας της ζάχαρης απασχολεί ένα ολόκληρο τμήμα της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας μιας και τα προϊόντα του τομέα διέπονται από δικό τους, ξεχωριστό καθεστώς. Ο τομέας αυτός αναφέρεται σαν «τομέας της ζάχαρης» και περιλαμβάνει εκτός από την ζάχαρη, την ισογλυκόζη, την μελάσα, την ινσουλίνη και όλα τα υποπροϊόντα της ζάχαρης. Στον πίνακα 1 αναφέρονται αναλυτικά όλα τα προϊόντα.

Όσον αφορά το προϊόν της πρώτης μεταποίησης, δηλαδή την ζάχαρη είναι το προϊόν εκείνο πάνω στο οποίο βασίζεται η κοινή οργάνωση της αγοράς.

Στην συνέχεια γίνεται αναφορά για το καθεστώς που ισχύει στις τιμές, στο σύστημα προστασίας, στο σύστημα αποθεματοποίησης και στο σύστημα πληρωμών.

²³ Ε.Β.Ζ. Α.Ε. «1960-1990, 30 χρόνια δημιουργίας» σελ. 20 (αρχείο της Ε.Β.Ζ.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1. Κ.

(ΕΟΚ) 1785/1981

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
α. 1701	Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση
β. 1212 91 1212 92 00	Ζαχαρότευτλα Ζαχαροκάλαμα
γ. 1703	Μελάσσες που προκύπτουν από την εκχύλιση ή τον εξευγενισμό (ραφινάρισμα) της ζάχαρης
δ. 1702 20 1702 60 90) 1702 90 90) 1702 90 60 1702 90 71 2106 90 59	Ζάχαρο και σιρόπι σφενδάμου Άλλα ζάχαρα και σιρόπια από ζάχαρα χωρίς προσθήκη αρωματικών ή χρωστικών ουσιών, με εξαίρεση τη λακτόζη, τη γλυκόζη, τη μαλτοδεξτρίνη και την ισογλυκόζη Υποκατάστατα του μελιού, έστω και αναμειγμένα με φυσικό μέλι Ζάχαρα και μελάσσες, καραμελωμένα, που περιέχουν κατά βάρος, σε ξερή κατάσταση, 50% ή περισσότερο ζαχαρόζη Σιρόπια από ζάχαρα, οραματισμένα ή με προσθήκη χρωστικών ουσιών, με εξαίρεση τα σιρόπια ισογλυκόζης, λακτόζης, γλυκόζης και μαλτοδεξτρίνης
ε. 2303 20	Πολτοί τεύτλων, υπολείμματα ζαχαροκάλαμου και άλλα απορρίμματα Сагароирουас
ζ. 1702 30 10) 1702 40 10) 1702 60 10) 1702 90 30)	Ισογλυκόζη
η. 2106 90 30	Σιρόπια ισογλυκόζης, αρωματισμένα ή με προσθήκη χρωστικών ουσιών
θ. ex 1702 60 90) ex 1702 90 90)	Σιρόπι ινουλίνης

α) Τιμές

Άσχετα από την τιμή της ζάχαρης στην Διεθνή Αγορά, μέσα στην Ε.Ε. δηλαδή στην εσωτερική αγορά, η ζάχαρη και τα τεύτλα προστατεύονται με τα κατώτατα όρια. Για τα τεύτλα υπάρχει «η βασική τιμή τεύτλων» και για την ζάχαρη «77 τιμή παρέμβασης». Οι τιμές αυτές καθορίζονται συγχρόνως κάθε χρόνο και ισχύουν από 1/7 έως 30/6 του επόμενου έτους. Το χρονικό αυτό διάστημα λέγεται *εμπορική περίοδος*. Οι τιμές αυτές έχουν την έννοια ότι καμία βιομηχανία δεν επιτρέπεται να αγοράσει τεύτλα σε τιμή χαμηλότερη από την οριζόμενη, αλλά και ότι για την ζάχαρη που θα παράγει θα εισπράξει τουλάχιστον την τιμή παρέμβασης.

Η τιμή παρέμβασης είναι στην ουσία το επίσημα αναγνωριζόμενο από την κοινότητα κόστος ζάχαρης και αποτελείται από δύο μέρη:

- α) την τιμή των τεύτλων και
- β) το βιομηχανικό περιθώριο

Η τιμή των τεύτλων είναι αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης και διαβουλεύσεων μεταξύ των γεωργών και της Commission που εισηγείται τελικά στο Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας, ενώ το βιομηχανικό περιθώριο το διαπραγματεύονται οι ζαχαροβιομηχανίες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες της Commission.

Κανείς δεν εμποδίζει την καταβολή υψηλότερων τιμών για τα τεύτλα φθάνει να μπορεί να διατηρηθεί το επίπεδο του ανταγωνισμού που είναι η τιμή παρέμβασης.

Για την Ελλάδα υπάρχει ακόμη το περιθώριο που ονομάζεται «θωράκιση απόστασης» και που μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε για να εξασφαλίσουμε την ανταγωνιστικότητα τόσο της τευτλοκαλλιέργειας όσο και του βιομηχανικού περιθωρίου. Με τον όρο αυτό αποδίδεται η δαπάνη που απαιτείται για να φθάσει η ζάχαρη από ένα Ευρωπαϊκό λιμάνι στη χώρα μας.

Ταυτόχρονα τώρα με την τιμή παρέμβασης ορίζεται κάθε χρόνο για την ζάχαρη μια «ενδεικτική τιμή». Η τιμή αυτή καθώς και η τιμή παρέμβασης, ισχύουν για την λευκή ζάχαρη αντιπροσωπευτικού ποιοτικού τύπου για εμπόρευμα γυμνό στην θύρα του εργοστασίου, φορτωμένο σε μεταφορικό μέσο της εκλογής του αγοραστή.

Η ενδεικτική τιμή είναι η ανώτατη τιμή «στόχος» των παραγωγών ζάχαρης και είναι ανώτερη από εκείνη της παρέμβασης. Από την ενδεικτική τιμή προκύπτει η τιμή εισόδου η οποία λαμβάνεται υπόψη για την εισαγωγή της ζάχαρης από τρίτες χώρες. Μεταξύ των ορίων της τιμής παρέμβασης και τιμής εισόδου ασκείται η κοινοτική προστασία και προτίμηση.

Αναφερόμενοι ξανά για την τιμή παρέμβασης λέμε ότι για το 2004/2005 η τιμή παρέμβασης είναι 63,19 ecu/100 κιλά ζάχαρης ενώ η βασική τιμή τεύτλων είναι 47,67 ecu/t. Τα τεύτλα τα οποία κοστίζουν 47,67 ecu/t, θεωρητικά αποδίδουν στο σακί 130 κιλά λευκής ζάχαρης. Δηλαδή στα 100 κιλά ζάχαρης η συμμετοχή των τεύτλων είναι 36,67 ecu. Η συμμετοχή των τεύτλων βρίσκεται εάν από το κόστος των τεύτλων, που είναι 47,67 πολλαπλασιάσαμε τα 100 κιλά και διαιρέσαμε τα 130 κιλά ζάχαρης που αποδίδουν τα παραπάνω τεύτλα.

Δηλαδή έχουμε: $47,67 \cdot 100/130 = 36,67$.

Στην συνέχεια γίνεται ανάλυση της τιμής παρέμβασης:

Κόστος πρώτης ύλης για 13% περιεκτικότητας

ζάχαρης στο σακί: 36,67 ecu

Δαπάνες μεταφοράς και παραλαβής ζαχαρότευτλων 4,41 ecu

Δαπάνες παραγωγής ζαχαρουργείου 24,36 ecu

Σύνολο δαπανών 65,44 ecu

(μείον) έσοδα από πώληση μελάσας - 2,25 ecu

63,19 ecu

Τιμή παρέμβασης

Συνεισφορά αποθήκευσης + 2,50 ecu

Σύνολο 65,69 ecu

β) Το σύστημα προστασίας

Η προστασία της ζάχαρης και των τεύτλων, από την ευρωπαϊκή Ένωση δεν ασκείται σε απεριόριστες ποσότητες ζάχαρης και τεύτλων αλλά σε καθορισμένες εκ των προτέρων για κάθε κράτος μέλος. Οι ποσότητες αυτές ονομάζονται

«ποσοστώσεις» και διακρίνονται σε Α και Β. Ενώ το σύνολο της ποσόστωσης Α και Β κάθε χώρας λέγεται «μέγιστη ποσόστωση ζάχαρης» και προστατεύεται από την Ε.Κ. με την τιμή παρέμβασης. Για την Ελλάδα η μέγιστη ποσόστωση είναι 319.000 τόνοι. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι ποσοστώσεις Α και Β σε κάποιες χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ
Ποσοστώσεις Ζάχαρης

ΧΩΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ Α(1)	ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ Β (2)
Γερμανία	2.637.703,0	811.609,9
Γαλλία	2.996.000,0	805.832,8
Υπερπόντιες Γαλλικές Κτήσεις	436.000,0	46.600,0
Ιταλία	1.320.000,0	248.250,0
Ολλανδία	690.000,0	182.000,0
Βέλγιο / Λουξεμβούργο	680.000,0	146.000,0
Ηνωμένο Βασίλειο	1.040.000,0	104.000,0
Δανία	328.000,0	96.629,3
Ιρλανδία	182.000,0	18.200,0
Ελλάδα	290.000,0	29.000,0
Ισπανία	960.000,0	40.000,0
Πορτογαλία	72.727,3	7.272,7
Περιοχή των Αζόρων	9.090,9	909,1
Αυστρία	316.529,0	73.881,0
Σουηδία	336.364,0	33.636,0
Φινλανδία	133.433,0	13.343,0
ΣΥΝΟΛΟ	11.982.756,3	2.609.654,7

Οι ποσοστώσεις διακρίνονται σε Α και Β για τον εξής λόγο. Αν μια χώρα, π.χ. η Ελλάδα η οποία μας ενδιαφέρει, παράγει 290.000 τόννους ζάχαρης δηλαδή ποσόστωση Α τότε η συνεισφορά της στην παραγωγή ζάχαρης θα είναι μικρότερη απ' ότι αν παρήγαγε περισσότερο. Έτσι εάν παράγει έστω και 1 τόνοι παραπάνω,

δηλαδή 291.000 τόνοι, τότε πάμε σε ποσόστωση B και η συνεισφορά στην παραγωγή ζάχαρης αυξάνεται.

Επίσης, τα τεύτλα που απαιτούνται για να παραχθεί η ζάχαρη διακρίνονται επίσης σε τεύτλα A και τεύτλα B, και προστατεύονται με την βασική τιμή τεύτλων. Η τιμή αυτή ορίζεται πάντα για τεύτλα 16% Pol. Το 16% POL είναι το ποσοστό περιεκτικότητας σε ζάχαρη.

Οι ποσοτώσεις A και B κατανέμονται από τα κράτη Μέλη στις επιχειρήσεις, και τα αντίστοιχα τεύτλα A και B κατανέμονται από τις επιχειρήσεις στους καλλιεργητές. Όποια επιχείρηση θέλει να παράγει περισσότερο από την μέγιστη ποσόστωση της μπορεί να το κάνει, αλλά η επιπλέον αυτή ζάχαρη είναι υποχρεωτικό να εξαχθεί σε τρίτες χώρες αυτούσια. Δηλαδή η παραπάνω αυτή ποσότητα ζάχαρης δεν μπορεί να καταναλωθεί στην εσωτερική αγορά ούτε να εξαχθεί σε μεταποιημένα προϊόντα όπως κομπόστες, μαρμελάδες, σοκολάτες, μπισκότα, γάλατα κ.λ.π. Επίσης η ζάχαρη αυτή που ονομάζεται «*εκτός ποσοτώσεων*» και επικράτησε να λέγεται «*ζάχαρη C*» πρέπει να εξαχθεί με την απόλυτη ευθύνη αυτού που την παράγει, χωρίς καμία προστασία, μέσα σε 1 χρόνο.

Όλη η ζάχαρη που παράγεται από κάθε επιχείρηση μέσα στα πλαίσια της μέγιστης ποσόστωσης που της έχει κατανεμηθεί, προστατεύεται με την τιμή παρέμβασης έστω και αν πρόκειται να εξαχθεί μια ποσότητα από την ζάχαρη αυτή.

Όπως είναι γνωστό η Ε.Κ. είναι η δεύτερη εξαγωγός μετά την Κούβα, και πρώτη όσον αφορά την λευκή ζάχαρη, και εξαγεί ένα μεγάλο μέρος της μέγιστης ποσόστωσης των κρατών μελών της. Εάν όμως οι τιμές που ισχύουν στην διεθνή αγορά είναι χαμηλότερες από αυτές που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τότε η ίδια η κοινότητα αναλαμβάνει την στήριξη των εξαγωγών της ζάχαρης έτσι ώστε να καλύπτεται η διαφορά μεταξύ της τιμής που θεωρητικά θα έπρεπε να πάρει ο Ευρωπαίος βιομήχανος και της τιμής της Διεθνούς Αγοράς.

Βέβαια το ότι η Ε.Κ. καλύπτει αυτή την διαφορά, είναι μάλλον σχήμα λόγου, αφού βάσει της αρχής συνυπευθυνότητας, τα χρήματα αυτά πρέπει να

καταβάλλονται από τους παραγωγούς ζάχαρης και τεύτλων. Δηλαδή δεν υπάρχει κανένα ταμείο που να χρηματοδοτεί τις εξαγωγές.

Τα χρήματα τα συγκεντρώνει η Ε.Ε. μέσω του FCOGA (Ταμείο Εγγυήσεων και Προσανατολισμού) με την μορφή των «συνεισφορών στην παραγωγή» ζάχαρης Α και Β τα δίνει κατόπιν στους εξαγωγείς. Με τον όρο «συνεισφορά στην παραγωγή» εννοούμε μια συνεισφορά που καταβάλλει ο βιομήχανος ανάλογα με την παραγωγή του και της οποίας το 60% το εισπράττει από τους καλλιεργητές την στιγμή της πληρωμής των τεύτλων. Η ζάχαρη Α καταβάλλει 2% επί της τιμής παρέμβασης και τα τεύτλα Α 2% επί της βασικής τιμής τεύτλων. Η ζάχαρη Β καταβάλλει 32-39,5% επί της τιμής παρέμβασης και τα τεύτλα Β 32-39,5% επί της βασικής τιμής τεύτλων²⁴.

γ) Το σύστημα πληρωμών

1. Συνεισφορές στην παραγωγή

Η ζαχαροβιομηχανία καταβάλλει τις συνεισφορές στην παραγωγή για τη ζάχαρη ποσοστώσεων σε δύο δόσεις :

- πρώτη προκαταβολή μέχρι 31/5 του ίδιου ζαχαρικού έτους,
- εξόφληση μέχρι 15/12 του επόμενου ζαχαρικού έτους

2. Συνεισφορά - απόδοση αποθήκευσης

Ο λογαριασμός αυτός είναι συμψηφιστικός. Κάθε μήνα υποβάλλονται έγγραφα στη ΔΙΔΑΓΕΠ με τα ποσά είσπραξης για την αποθηκευμένη ποσότητα ζάχαρης μέσα στο μήνα, και οφειλής για την ζάχαρη που πουλήθηκε μέσα στο μήνα.

Ο συμψηφισμός αυτός δεν έχει καμιά επιβάρυνση στο κόστος της βιομηχανίας αφού οι αποδόσεις της αποθήκευσης είναι καθαρό έσοδο ενώ η συνεισφορά αποθήκευσης καταβάλλεται από τον τελικό καταναλωτή.

²⁴ Ενημερωτικό σημείωμα αρ. 1, «Το καθεστώς της ζάχαρης και των τεύτλων στην ΕΟΚ», Θεσ/νίκη 2005 (αρχείο Ε.Β.Ζ.)

δ) Το σύστημα της αποθεματοποίησης

Για την κανονική τροφοδοσία της αγοράς με ζάχαρη ώστε να μην κατακλύζεται από το προϊόν αμέσως μετά από την παραγωγή του υπάρχει το «*σύστημα αντιστάθμισης των εξόδων αποθεματοποίησης*».

Η τιμή παρέμβασης προσαυξάνεται με την συνεισφορά αποθήκευσης που για το προηγούμενο έτος είχε οριστεί στα 2,5 ecu/100 κιλά ζάχαρης. Η συνεισφορά αυτή επιβαρύνει τον τελικό καταναλωτή και εισπράττεται από την κοινότητα αμέσως μόλις πουληθεί η ζάχαρη από την ζαχαροβιομηχανία.

Η Ε.Ε. όμως πληρώνει μέσω της ΑΙΑΑΓΕΠ για τις ποσότητες ζάχαρης που μένουν στις αποθήκες των παραγωγών στο τέλος του μήνα. Δηλαδή ο κάθε παραγωγός δικαιούται να εισπράξει 0,42 ecu/100 κιλά ζάχαρης.

5.4. Σχολιασμός του Κοινοτικού Καθεστώτος

Από την παραπάνω ανάλυση του κοινοτικού καθεστώτος προκύπτει η βασική δομή της κοινοτικής οργάνωσης της αγοράς και είναι φανερό ότι:

1. Οι κοινοτικοί καταναλωτές, μέσω των υψηλότερων τιμών που πληρώνουν υποχρεωτικά για την ζάχαρη, σε σχέση με τις διεθνές τιμές, επιδοτούν την κοινοτική ζαχαροβιομηχανία και τευτλοκαλλιέργειας.
2. Έναντι αυτού του κόστους, εξασφαλίζουν τον κανονικό εφοδιασμό τους, σε ένα είδος πρώτης ανάγκης που στο παρελθόν εμφάνιζε μεγάλες διακυμάνσεις στην προσφορά του.
3. Επίσης έναντι αυτής της επιβάρυνσης των καταναλωτών η Κοινότητα εξασφαλίζει την επιβίωση μιας σημαντικής εξαγωγικής βιομηχανίας και ενός σημαντικού γεωργικού κλάδου.
4. Εάν μια χώρα της Ε.Ε. έχει δική της ζαχαροβιομηχανία, ένα μέρος του κόστους που πληρώνουν οι καταναλωτές της, διοχετεύεται στην εγχώρια βιομηχανία και τευτλοπαραγωγή. Αλλιώς πηγαίνει ολόκληρο στην προστασία της ζαχαρο-βιομηχανίας των άλλων κοινοτικών χωρών.

5. Αν με την εγχώρια ζαχαροβιομηχανία καλύπτονται οι ανάγκες της εσωτερικής κατανάλωσης, τότε το μέγιστο μέρος της επιβάρυνσης των καταναλωτών διοχετεύεται προς την εσωτερική αγορά.
6. Αν κάνει επιδοτούμενες εξαγωγές προς τρίτες χώρες τότε συμμετέχει στην διανομή αυτού του κονδυλίου.
7. Αν καταφέρει να κάνει εξαγωγές προς άλλες κοινοτικές χώρες τότε αντλεί επιδότηση από τους καταναλωτές των άλλων χωρών για την ανάπτυξη της δικής της ζαχαροπαραγωγής.
8. Τέλος, αν το κοινοτικό σύστημα λειτουργήσει απολύτως ελεύθερα, η κατανομή της ζαχαροπαραγωγής μεταξύ των διαφόρων χωρών θα γίνει πράγματι με βάση την σχετική ανταγωνιστικότητα τους και αυτό θα ελαχιστοποιήσει την επιβάρυνση του κοινοτικού καταναλωτή²⁵.

5.5. Προοπτικές του Κοινοτικού Καθεστώτος

Στα πλαίσια της αναθεώρησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η ζάχαρη θα πρέπει να αναμένει δύσκολες μέρες. Οι δυσκολίες αυτές δεν θα προέρχονται από ενδοκοινοτικές πιέσεις αλλά αντιθέτως, οι πιέσεις αυτές, θα προέρχονται από τις τρίτες χώρες στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων της GATT.

Και αυτό γιατί με την ανάπτυξη που πήρε η ζαχαροπαραγωγή παγκοσμίως, οι παραδοσιακές ζαχαροπαραγωγοί χώρες έχασαν τις αγορές και την μονοπωλιακή τους δύναμη και οι τιμές άρχισαν να πέφτουν ραγδαία. Παράλληλα η αύξηση της κατανάλωσης στις αναπτυγμένες χώρες άρχισε να μην μπορεί να παρακολουθήσει την αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας.

Γι' αυτό τον λόγο, και επειδή η Κοινότητα έχει αυξήσει πολύ σημαντικά την παραγωγή και τις εξαγωγές της τα τελευταία χρόνια θα δέχεται μεγάλες πιέσεις για περιορισμό της επιθετικής της πολιτικής, δηλαδή για μείωση του καθεστώτος στήριξης.

²⁵ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, «Ο ελληνικός κλάδος ζάχαρης : Ανάλυση προοπτικές», Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2002, σελ. 141-142

Κατά την χρονική περίοδο 1998-2003 υπήρξε μια πρόταση της Κοινότητας για μείωση κατά 30% του Συνολικού Μέτρου Στήριξης, για όλα τα προϊόντα που έδινε και μια ετήσια μείωση των θεσμικών τιμών της ζάχαρης κατά 4%. Η Commission όμως υπερέβη την δέσμευση αυτή κατά το έτος 1999-2000 προτείνοντας μείωση 5%. Η πρόταση όμως αυτή δεν έγινε αποδεκτή εξ' ολοκλήρου και δεν πραγματοποιήθηκε σε όλη της την έκταση. Αντί αυτού όμως έγινε μείωση των θεσμικών τιμών κατά 2%.

Η Κοινότητα βέβαια ούτε τότε αλλά ούτε και τώρα είναι διατεθειμένη να αφήσει ένα τόσο μεγάλο κλάδο της να κλονιστεί, πράγμα που θα συνέβαινε αν αναθεωρείτο ριζικά το κοινοτικό καθεστώς. Θα δέχεται όμως πιέσεις για περιορισμό της στήριξης ή για μείωση των ποσοστώσεων, ώστε να περιοριστούν τα πλεονάσματα για εξαγωγή.

Η μείωση όμως των ποσοστώσεων θα δημιουργούσε οξύ θέμα ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Και αυτό γιατί οι ελλειμματικές και αυτάρκειες χώρες θα ισχυριστούν δικαίως ότι δεν δημιουργούν εκείνες το πλεόνασμα στην διεθνή αγορά, ενώ οι εξαγωγικές χώρες θα υποστηρίξουν την μείωση με βάση την ανταγωνιστικότητα ή θα δεχόταν ισόποση μείωση για όλες τις χώρες. Χώρες όπως η Ελλάδα, τις συμφέρει η μέθοδος των ποσοστώσεων γιατί βοηθάει και εξασφαλίζει τους πιο αδύνατους.

Το πιο πιθανό βέβαια είναι οι εθνικές ποσοστώσεις να διατηρηθούν και η επιλεκτική μείωση των ποσοστώσεων θα δοκιμαστεί απλά για μικρό χρονικό διάστημα. Πολύ περισσότερο που ειδικά τώρα έχει γίνει συνείδηση ότι η ανταγωνιστικότητα ως μέθοδος κατανομής οδηγεί σε απεριόριστη εντατικοποίηση των παραγωγικών μεθόδων με καταστροφικές συνέπειες για το περιβάλλον.

Με βάση λοιπόν το επιχείρημα αυτό είναι δυνατό να διασωθεί το σύστημα των ποσοστώσεων.

Σε περίπτωση τώρα που επαναεξεταστεί το θέμα των ποσοστώσεων η θέση της Ελλάδας θα είναι η διατήρηση της ποσοστώσεως και μάλιστα χαρακτηρισμένης ως Α, στο επίπεδο πάντα των αναγκών της εσωτερικής κατανάλωσης. Αυτό βέβαια

δεν μας εξασφαλίζει από τον ανταγωνισμό απλώς δεν θα υποχρεωθεί η χώρα μας να περιορίσει την παραγωγή της.

Από τη δική μας πλευρά βέβαια θα πρέπει να κάνουμε κάθε προσπάθεια προκειμένου να βελτιώνουμε συνεχώς την ανταγωνιστικότητα μας, τόσο σε βιομηχανικό όσο και σε γεωργικό επίπεδο ώστε να μπορούμε να συγκριθούμε με χώρες της Ε.Ε. Σε διαφορετική περίπτωση δεν θα έχουμε επιχειρήματα για να υποστηρίξουμε την ύπαρξη της ζαχαροβιομηχανίας μας ούτε απέναντι στην ΕΟΚ αλλά και ούτε στο εσωτερικό²⁶.

5.6. Γενικά Συμπεράσματα - Προτάσεις

Γεγονός είναι ότι το ισχύον σύστημα της Ε.Ε. στον τομέα της ζάχαρης, ικανοποιεί άριστα θα λέγαμε εδώ και μια 20ετία. Το γεγονός αυτό καθώς επίσης και το ότι ο τομέας αυτός είναι πλήρως αυτοχρηματοδοτούμενος χωρίς να δημιουργεί κανένα πρόβλημα στον κοινοτικό Προϋπολογισμό, οδήγησε την Κοινοτική Επιτροπή στο να προβεί στην λήψη νέων προτάσεων για το καθεστώς της ζάχαρης.

Έτσι λοιπόν μέσα στα επόμενα έξι χρόνια θα πρέπει:

α) *Για την ζάχαρη εισαγωγής από τρίτες χώρες:*

- Να μετατραπεί η εισφορά εισαγωγής με σταθερό εισαγωγικό δασμό αλλά και σταδιακά ο δασμός εισαγωγής να μειωθεί κατά 20%. Δηλαδή κάθε χρόνο να μειώνεται κατά 3,33%.

β) *Για την ζάχαρη εξαγωγής σε τρίτες χώρες*

- Να μειωθεί η εξαγώγιμη ποσότητα κατά 21% και
- Να μειωθεί το συνολικό ποσό που δαπανάται για τις εξαγωγές αυτές κατά 36%.

Όλοι οι εταίροι σε επίπεδο ζαχαροβιομηχανίας και τευτοκαλλιεργητών, συμφωνούν ότι το ισχύον σύστημα λειτούργησε άριστα όλα αυτά τα χρόνια. Όλοι επίσης συμφωνούν στο ότι δεν θα έπρεπε να θιγεί κάτι που για τόσα χρόνια λειτουργεί και δουλεύει σωστά. Η αυτοχρηματοδότηση του τομέα όπως

²⁶ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, οπ.π. σελ. 51

προαναφέραμε καθώς επίσης και η εισαγωγή ζάχαρης από τις χώρες LOME (Ειρηνικού, Καραϊβικής και Αφρικής) αποτέλεσαν ισχυρά επιχειρήματα ώστε να μην θιγούν οι τιμές ζάχαρης και τεύτλων μέχρι τώρα. Η συμφωνία όμως της GATT και η σύνδεση των τεύτλων με τα σιτηρά μας κάνουν να ανησυχούμε για τις ρυθμίσεις και τα μέτρα που θα ληφθούν στο μέλλον. Είναι απαραίτητη λοιπόν η επαγρύπνηση μας και η συνεχής παρέμβαση προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας για την διατήρηση του συστήματος και κατά το δυνατόν τη μείωση των τιμών ή και των ποσοστώσεων. Από την άλλη μεριά η σταθερή και υψηλή παραγωγή διασφαλίζει σε όλους χαμηλό επίπεδο κόστους και ανταγωνιστικότητα που τόσο η ελληνική ζαχαροβιομηχανία την χρειάζεται προκειμένου να μην δεχθεί την απειλή της εισαγωγής ξένης ζάχαρης ευρωπαϊκών ή τρίτων χωρών²⁷.

²⁷ Ενημερωτικό σημείωμα αρ. 4, «η GATT και οι δεσμεύσεις που απορρέουν απ' αυτήν για ζάχαρη και τεύτλα» Θεσ/νίκη 2005 (αρχείο Ε.Β.Ζ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΖΑΧΑΡΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΖΑΧΑΡΗΣ

6.1. Οι Κυριότερες Χώρες Παραγωγής Ζάχαρης

Οι κυριότεροι παραγωγοί ζάχαρης βρίσκονται και στις πέντε ηπείρους και διαφέρουν κατά το επίπεδο της οικονομικής τους ανάπτυξης. Κατά κύριο λόγο οι αναπτυγμένες χώρες παράγουν ζάχαρη από ζαχαρότευτλα. Υπάρχουν όμως και οι αναπτυγμένες χώρες παραγωγοί ζαχαροκάλαμου όπως η Αυστραλία και η Ν. Αφρική.

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρεται η παγκόσμια παραγωγή ζάχαρης κατά το έτος 1997-2000 από τις κυριότερες χώρες παραγωγής ζάχαρης²⁸.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1.
Παραγωγή ζάχαρης 1997-2000

Χώρα ή περιοχή	1997-98	1998-99	1999-2000
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	108,16	112,78	113,23
ΕΟΚ ³	16,00	17,00	16,29
Ινδία	12,09	13,20	13,50
ΕΣΣΔ	9,53	9,16	9,00
Κούβα	8,00	7,62	7,50
Βραζιλία	7,79	7,90	8,50
ΗΠΑ	6,01	6,29	6,69
Κίνα	5,62	6,65	7,00
Αυστραλία	3,80	3,52	3,20
Ταϊλάνδη	3,50	3,90	4,00
Μεξικό	3,10	3,40	3,45

²⁸ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, «Ο ελληνικός κλάδος ζάχαρης : Ανάλυση προοπτικές», Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2002, σελ. 26,30

6.2. Προσδιοριστικοί Παράγοντες της κατανάλωσης

Οι κυριότεροι παράγοντες που προσδιορίζουν το μέγεθος της κατανάλωσης είναι οι ακόλουθοι:

1. Το μέγεθος και ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού. Η ζάχαρη είναι ένα προϊόν ευρύτατης κατανάλωσης, με χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή, και χαμηλή εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης. Η αύξηση της κατανάλωσης είναι παράλληλη με την αύξηση του πληθυσμού.
2. Το ύψος του διαθέσιμου εισοδήματος. Σε χώρες όπου το προσωπικό εισόδημα είναι πολύ χαμηλό, η αύξηση του προκαλεί αύξηση της κατανάλωσης.
3. Το ύψος της πραγματική λιανικής τιμής της ζάχαρης. Χαμηλή λιανική τιμή ενθαρρύνει την αύξηση της κατανάλωσης.
4. Η κατανάλωση υποκατάστατων. Η τεχνική δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ των γλυκαντικών προϊόντων αυξάνεται συνεχώς. Η υψηλή λιανική τιμή της ζάχαρης τείνει να στρέψει την ζήτηση προς υποκατάστατα. Οι σχετικές τιμές ζάχαρης- υποκατάστατων παίζουν ρόλο στο βαθμό υποκατάστασης²⁹.

6.3. Παράγοντες που επηρεάζουν τις Διεθνείς Τιμές

Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των διεθνών τιμών είναι οι εξής:

1. Ο όγκος παγκόσμιας παραγωγής. Η παγκόσμια παραγωγή εξαρτάται από τη στρεμματική απόδοση και την καλλιεργούμενη έκταση του ζαχαροκάλαμου και των ζαχαρότευτλων, που είναι οι πρώτες ύλες για την παραγωγή ζάχαρης. Οι αποδόσεις εξαρτώνται από την επικράτηση ευνοϊκών ή δυσμενών καιρικών συνθηκών (ξηρασία, παγετός) και από την εμφάνιση ασθενειών των φυτών. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αυξάνονται ή μειώνονται σε συνάρτηση με τις τιμές άλλων ανταγωνιστικών καλλιεργειών και με τις μεταβολές της οικονομικής πολιτικής που ακολουθείται από κάθε χώρα για την προστασία

²⁹ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, ο.π. σελ. 56

του κλάδου. Π.χ. αποθάρρυνση της παραγωγής, όταν προβλέπεται υπερπροσφορά.

2. Το ύψος των αποθεμάτων. Η ύπαρξη μεγάλων αποθεμάτων τείνει να συμπιέζει τις διεθνείς τιμές. Ο λόγος είναι ότι, όταν τα αποθέματα τείνουν να αυξάνονται και να διατηρούνται για πολύ καιρό πάνω από τα θεωρούμενα κανονικά επίπεδα, αυτό αντικατοπτρίζει, σε μεγάλο βαθμό, συνεχή ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.
3. Οι βραχυχρόνιες προοπτικές της αγοράς. Οι προσδοκίες σχετικά με τον όγκο της μελλοντικής παραγωγής και με την εξέλιξη της ζήτησης, επηρεάζουν τις κινήσεις των διεθνών τιμών.
4. Οι μεταβολές πολιτικής των κυριότερων χωρών που συμμετέχουν στη διεθνή αγορά. Π.χ. η επιβολή περιορισμών στην παραγωγή ή τις εξαγωγές. Επίσης, η αύξηση των εξαγωγικών επιδοτήσεων.
5. Οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Έντονες διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών, δυσχεραίνουν την πρόβλεψη των διεθνών τιμών. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κερδοσκοπία στα Χρηματιστήρια Εμπορευμάτων και Αξιών. Κερδοσκοπία σε βασικά πρωτογενή εμπορεύματα, όπως η ζάχαρη, ενθαρρύνεται σε περιόδου που επικρατούν αβεβαιότητα και πληθωριστικές προσδοκίες, ως μέσο προφύλαξης (Hedging) έναντι υποτιμήσεων ή με την προοπτική πραγματοποίηση μεγάλων κερδών.

6.4. Αίτια της αστάθειας των διεθνών τιμών

Οι διεθνείς τιμές της ζάχαρης τείνουν να παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις, αφενός γιατί οι ποσότητες που εξάγονται είναι υπολειμματικές (δηλ. εξάγεται ό,τι απομένει από την εγχώρια κατανάλωση) και αφετέρου λόγω της αλληλεπίδρασης της ανελαστικής και με χαμηλούς ρυθμούς αυξανόμενης ζήτησης με την προσφορά, που παρουσιάζει διακυμάνσεις οφειλόμενες σε μεταβολές των κλιματικών συνθηκών.

1. Μόνο ένα σχετικά μικρό τμήμα της παραγωγής εισέρχεται στο διεθνές εμπόριο. Για πολλές παραγωγούς χώρες, η κάλυψη της εγχώριας ζήτησης

είναι ο κυριότερος στόχος. Σαν υπολειμματικές ποσότητες οι εξαγωγές τείνουν να διαφοροποιούνται σημαντικά κάθε χρόνο.

2. Η ζήτηση για τη ζάχαρη στις περισσότερες χώρες, εκτός από τις πολύ φτωχές, είναι πολύ ανελαστική (και ως προς την τιμή και ως προς το εισόδημα). Είναι επίσης ασταθής, εφόσον τείνει να μεταβάλλεται σύμφωνα με τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης των χωρών εισαγωγής, και τις αντίστοιχες μεταβολές εμπορικής πολιτικής.
3. Η προσφορά είναι επίσης ανελαστική ως προς την τιμή βραχυχρονίως. Σαν σύνθετη βιολογική διαδικασία, η παραγωγή κάθε αγροτικού προϊόντος τείνει να παρουσιάζει μικρή ανταπόκριση στις μεταβολές της τιμής του, και κάποια χρονική υστέρηση, αναλόγως του κύκλου ζωής του προϊόντος (τα ζαχαρότευτλα είναι ετήσια καλλιέργεια, το ζαχαροκάλαμο έχει οκταετή κύκλο ζωής).

Έτσι η χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης, συνδυαζόμενη με την εγγενή ακαμψία της προσφοράς αλλά και απρόβλεπτες ετήσιες διακυμάνσεις της παραγωγής, έχει ως αποτέλεσμα βίαιες διακυμάνσεις των τιμών. Σε αυτή την περίπτωση κινητοποιούνται τα αποθέματα.

Στη διεθνή αγορά, το πρόβλημα της αστάθειας των τιμών επιτείνεται από αιφνίδιες μεταβολές της ζήτησης για εισαγωγές. Οι μεταβολές αυτές μπορεί να οφείλονται σε αυξομειώσεις της παραγωγής των χωρών - εισαγωγέων (συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής υποκατάστατων και συμπληρωματικών προϊόντων) ή σε κυβερνητικές αποφάσεις που επηρεάζουν την κατανάλωση και το εμπόριο. Η επιδίωξη στόχων αυτάρκειας και η επιβολή μέτρων προστασίας έχουν αυξήσει την αστάθεια τιμών και έχουν συρρικνώσει τη διεθνή αγορά³⁰.

³⁰ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, οπ.π. σελ. 56

6.5. Διεθνής Οργανισμός Ζάχαρης

Ο Διεθνής Οργανισμός Ζάχαρης (ISO) ιδρύθηκε βάσει της Διεθνούς Συμφωνίας Ζάχαρης του 1968, με έδρα το Λονδίνο. Έχει αναλάβει τη διαχείριση της Διεθνούς Συμφωνίας Ζάχαρης του 1987. Μέλη του ISO, είναι οι κυριότερες χώρες εισαγωγής και εξαγωγής Ζάχαρης. Ο αριθμός των ψήφων κάθε μέλους έχει ορισθεί με βάση το μερίδιο συμμετοχής του στη διεθνή αγορά ζάχαρης.

Ο οργανισμός λειτουργεί ως κέντρο συλλογής και δημοσίευσης πληροφοριών και στοιχείων σχετικών με την παγκόσμια παραγωγή, τιμές, εξαγωγές, κατανάλωση και αποθέματα ζάχαρης. Τα μέλη έχουν υποχρέωση να παρέχουν στατιστικά και ενημερωτικά στοιχεία στον Οργανισμό. Ο ISO καταρτίζει επιτροπή για την παρακολούθηση της αγοράς και κάθε άλλο θέμα που αφορά τον τομέα ζάχαρης και γλυκαντικών.

Επίσης στον ISO έχει ανατεθεί η μελέτη των προϋποθέσεων και η προετοιμασία του πλαισίου για τη σύναψη νέου Διεθνούς Συμφωνίας Ζάχαρης με οικονομικές διατάξεις³¹.

³¹ Μελετική ομάδα ΚΕΠΕ, οπ.π. σελ. 56

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Αναμφισβήτητα λοιπόν ο κλάδος της ζαχαροβιομηχανίας συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας και το προϊόν της είναι ένα από τα πιο απαραίτητα στην καθημερινή διατροφή.

Η Ε.Β.Ζ. είναι μια από τις μεγαλύτερες ελληνικές βιομηχανίες αλλά χρειάζεται σημαντική οικονομική υποστήριξη προκειμένου να συνεχίσει το παραγωγικό της έργο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, δεδομένου ότι στις μέρες μας η Ε.Β.Ζ. κινδυνεύει σημαντικά να χάσει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο.

Οπότε άμεσος μελλοντικός στόχος της βιομηχανίας θα πρέπει να είναι η καλύτερη και η αποτελεσματικότερη προώθηση του προϊόντος της στην ελληνική αγορά, προκειμένου να μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό που ίσως προκύψει από την εμφάνιση ξένης ζάχαρης στην ελληνική αγορά.

Όσον αφορά το κοινοτικό καθεστώς ζάχαρης που ισχύει για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα λέγαμε ότι ικανοποιεί τον τομέα της ζαχαροβιομηχανίας σε πολύ μεγάλο βαθμό όλα αυτά τα χρόνια.

Και αυτό γιατί ο τομέας της ζάχαρης είναι, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, αυτοχρηματοδοτούμενος και δεν δημιουργεί προβλήματα στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Οπότε όποια προσπάθεια και αν έγινε στο παρελθόν για αλλαγή του κοινοτικού καθεστώτος απέτυχε και αυτό γιατί το υπάρχον σύστημα εξυπηρετεί όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και την χώρα μας.

Σημαντικός επίσης είναι ο ρόλος του Διεθνούς Οργανισμού ζάχαρης στην παγκόσμια αγορά ο οποίος ρυθμίζει όλη την διαδικασία λειτουργιών όσον αφορά την παγκόσμια ζάχαρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μελετητική Ομάδα ΚΕΠΕ: Καλ. Παχάκη, Λ. Κάζης, Α. Λαμπροπούλου, Γ. Μπίτσικας, Ιωσ. Περδικίδης. Εξωτερικός Συνεργάτης: Λ. Αναλογίδης, «Ο Ελληνικός Κλάδος Ζάχαρης: Ανάλυση Προοπτικές», ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, Αθήνα 2002

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΦΥΛΛΑΔΙΑ

- Ε.Β.Ζ. Α.Ε., «1960-1990 Τριάντα Χρόνια Δημιουργίας».
- Ε.Β.Ζ, Α.Ε., «Η παραγωγή της ζάχαρης»,
- Ε.Β.Ζ. Α.Ε., «Ζάχαρη και Τεύτλα στην Ελλάδα», Αύγουστος 1998
- Συνεντεύξεις διευθυντή ΜΡΚ, Ε.Β.Ζ,
- Ενημερωτικό Σημείωμα, συνέδριο Γένοβας, Νοέμβριος 2003
- Ενημερωτικό Σημείωμα αρ. 1, «Το καθεστώς της Ζάχαρης και των Τεύτλων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», Θεσ/νίκη 2003
- Ενημερωτικό Σημείωμα αρ. 4, «Η GATT και οι δεσμεύσεις που απορρέουν από αυτήν για την ζάχαρη και τα τεύτλα», Θεσ/νίκη 2005

